

Tampereen ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

Verkko-oppimisympäristön kehittäminen työssä-
oppimisen tueksi Kankaanpään opistossa

Pekka Vuorisalo
Irene Mäkinen

2007

IRENE MÄKINEN JA PEKKA VUORISALO: Verkko-oppimisympäristön kehittäminen työssäoppimisen tueksi Kankaanpään opistossa
Tampereen ammattikorkeakoulu
Opettajakoulutuksen kehittämishanke 43 s + 5 liitettä
Ryhmän opettaja Kaarina Ranne
Huhtikuu 2007
Asiasanat: Ammatillinen koulutus, työssäoppiminen, työelämäyhteistyö, oppimisympäristöt, verkkopedagogiikka

TIIVISTELMÄ

Tämän hankkeen tavoitteena oli kehittää Kankaanpään opiston ja työssäoppimispaikkojen sekä artesaaniopiskelijoiden välistä tietoverkossa tapahtuvaa yhteistyötä. Aiheen valintaa ohjasi sekä työelämäyhteistyön merkityksen kasvaminen yleisesti että Kankaanpään opiston artesaanikoulutuksen työssäoppimispaikkojen yritysraenne ja niiden sijainti. Aihe koettiin tärkeäksi ja ajankohtaiseksi.

Kehittämishankkeen suunnitteluun ja valmistavaan työhön kuului työssäoppimisen ja verkossa tapahtuvan oppimisen käsitteisiin syventyminen muun muassa aihealueisiin liittyvää kirjallisuutta tutkimalla. Työssäoppimisen osapuolten kokemuksia sekä mielenkiintoa verkossa tapahtuvan yhteistyön kehittämistä kohtaan kartoitettiin kyselyjen avulla. Hankkeen aikana päivitettiin tietoja työssäoppimisen tuoreista käytännöistä ajankohtaisseminaareihin osallistumalla.

Kehittämishankkeen toteutumisen suuntaa ohjasi Kankaanpään opistossa tehty päätös ottaa käyttöön Moodle-oppimisalusta. Siihen liittyvät koulutukset antoivat uusia ajatuksia ja laajensivat näkemystä verkko-oppimisympäristön suunnittelun ja toteuttamisen tueksi. Kehittämistyön tuotoksena syntyi työssäoppimiseen liittyvien asioiden tiedottamista ja oppilaitoksen ja työelämän yhteydenpitoa palveleva verkko-oppimisympäristö. Sen yhdeksi mielenkiintoiseksi osioksi muotoutui opiskelijoiden ja työelämän kohtaamispaikaksi rakennettu ArsProjekTori. Tämän foorumin synnyttämistä puolsivat kummankin osapuolen kyselyjen vastaukset.

Tämän hankkeen tuotoksena Moodle -alustalle kehitetty työelämäyhteistyötä palveleva oppimis- ja kohtaamisfoorumi on rakenteeltaan valmis prototyyppi. Käytännössä alustan toimivuutta työpaikkaohjaajien ja artesaaniopiskelijoiden kanssa ei ole vielä testattu, vaikka pilottiryhmä on jo olemassa. Oppimisalustaa tullaan edelleen kehittämään käyttäjien toiveiden ja Kankaanpään opiston yleisten kehittämisstrategioiden mukaisesti.

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO.....	5
2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE.....	6
3 AMMATILLISET OPPILAITOKSET JA TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ	7
3.1 Työelämän muutokset	7
3.2 Koulutuspoliittiset linjaukset	8
3.3 Työelämä -näkökulmaan liittyvä tutkimus	9
3.4 Työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä koskeva suositus	10
3.5 Työssäoppimispaikkojen kehitys oppimismyönteiseen suuntaan.....	12
4 TYÖSSÄOPPIMINEN	12
4.1 Työssäoppimisen yleiset tavoitteet	14
4.2 Ammatilliseen koulutukseen liittyviä säädöksiä	15
4.3 Työssäoppiminen ammattitutkintojen näkökulmasta.....	16
4.4 Työssäoppimisen pedagogiikka	16
4.4.1 Kokemuksellinen oppiminen	16
4.4.2 Yhteistoiminnallinen oppiminen	18
4.5 Työssäoppimisen osapuolet ja roolit	19
4.6 Työssäoppimistehtävät ja arviointi	20
4.7 Opiskelijälähtöinen ja riittävä ohjaus työssäoppimisessa.....	22
4.8 Verkon hyödyntäminen työssäoppimisen ohjauksessa.....	22
4.9 Kädentaitojen työssäoppiminen	23
5 TYÖSSÄOPPIMISTA PALVELEVA VERKKOYMPÄRISTÖ	24
5.1 Verkko oppimisympäristönä	24
5.2 Kalvopankki vai verkkotutkinto?	25
5.3 Verkko-oppimisympäristön suunnittelu.....	26
6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET	29
6.1 Kysely työssäoppimispaikkojen edustajille ja opiskelijoille	29
6.2 Kyselytutkimuksen tuloksia.....	30
6.2.1 Työssäoppimispaikkojen kyselyn tuloksia.....	30
6.2.2 Opiskelijakyselyn tuloksia	33
7 MOODLE OPPILAITOKSEN TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN TUKENA.....	35
7.1 Kurssien suunnittelu Moodle-alustalle	38
7.2 Tekijänoikeus linkityksissä	39
8 MOODLEN KURSSIALUEET	39
8.1 Työpaikkaohjaajien ja työssäoppijoiden kurssialue.....	39
8.2 ARS ProjekTori – oppilaitoksen ja työelämän yhteisfoorumi.....	40
9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA HANKKEEN JATKO	41
LÄHTEET	43
LIITTEET:.....	44
LIITE 1: Kysely työssäoppimispaikoille ja saatekirje.....	44
LIITE 2: Opiskelijakysely.....	47
LIITE 3: Moodle: Työpaikkaohjaajien kurssialue	49
LIITE 4: Moodle: Artesaaniopiskelijoiden kurssialue	51
LIITE 5: Moodle: ArsProjekTori -alue	52

1 JOHDANTO

Ammatillisten oppilaitosten ja työelämän välinen yhteistyö on tärkeää, jotta koulutus ja työvoiman tarve kohtaisivat. Muutamien vuosien aikana työelämäyhteistyö on noussut entistä tärkeämmäksi, sillä työelämä muuttuu nopeasti ja sen myötä koulutustarvettakin pitää tarkistaa yhä useammin. Useilla koulutusaloilla on kasvanut näyttötutkintojen osuus ja muun muassa näihin kuuluvan kolmikanta-arvioinnin vuoksi työelämäyhteistyö on välttämätöntä. Kolmikanta-arviointi tarkoittaa oppilaitoksen, työnantajan sekä työntekijän/opiskelijan edustusta näyttötutkintoihin kuuluvassa arvioinnissa. Opetushallituksen uusi näyttötutkintojen henkilökohtaistamista koskeva määräys edellyttää entistä joustavampien oppimisympäristöjen kehittämistä esimerkiksi tietoverkkojen ja työssäoppimispaikkojen osalta.

Kankaanpään opiston kulttuurialan koulutuspäällikkö määritteli joitakin vaihtoehtoja mahdolliseksi kehittämishankkeen aiheeksi, sillä kehitettäviä aihealueita toki löytyy useitakin. Työssäoppimisen ja työelämäyhteistyön- sekä yhteistyötä helpottavan verkkoalustan kehittäminen oli näistä yksi vaihtoehto, joka tuli ennen kaikkea kiinnostavuutensa, tärkeytensä ja ajankohtaisuutensa vuoksi valituksi kehittämishankkeen aiheeksi. Tämä kehittämishanke on kädentaitoalan opetustyöhömme ja työelämään liittyvä ja niitä molempia palveleva hanke.

Kehittämishankkeen teoriaosuudessa perehdyttiin työssäoppimisen sekä verkko-opiskelun käsitteisiin, tutkimuksiin ja pedagogisiin puoliin. Työssäoppimispaikkojen yhteyshenkilöille ja opistomme artesaaniopiskelijoille suunnattujen pienimuotoisten kyselytutkimusten avulla pyrittiin saamaan tietoa ja vinkkejä, miten työssäoppimisen verkkoympäristöstä voisi rakentaa mahdollisimman toimivan ja työelämäyhteistyötä sekä opiskelua palvelevan. Oletuksemme kädentaitoalan työssäoppimispaikkojen, ja varsinkin alan pienyrittäjien ajankäytön mahdollisuuksista verkkotyöskentelyyn olivat melko negatiiviset, minkä kuitenkin näimme tarpeelliseksi varmistaa kyselyn kautta. Opiskelijoiden aiemmista työssäoppimisen palautteista saattoi päätellä, että heidän suhtautumisensa uuteen verkko-oppimisympäristöön on hieman nihkeää.

Vuoden 2006 lokakuun lopulla Kankaanpään opistolla otettiin käyttöön oma Moodle -oppimisalusta, jolloin järjestettiin aiheeseen liittyvää koulutusta. Verkko-oppimisympäristöä käsittelevien koulutusten kautta saimme valmiudet oppimisalustan

toteuttamiseen. Näiden koulutusten sekä Jyväskylässä toteutuneen työssäoppimiseen liittyvän koulutuksen jälkeen oli mahdollista ryhtyä varsinaiseen kehittämistyöhön eli suunnittelemaan Moodle -oppimisalustalle omia kurssialueita työpaikkaohjaajille ja artesaaniopiskelijoille.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TAVOITE

Kohdeoppilaitoksemme Kankaanpään opiston kiinnostus työelämäyhteistyön ja työssäoppimisen verkkoympäristön kehittämisestä kiinnosti myös meitä ja koska pidimme kehittämisaluetta tärkeänä ja ajankohtaisena, päätimme valita sen kehittämishankkeemme aiheeksi. Kankaanpään opistolla on jo aiemmin toteutettu työssäoppimisen merkeissä erilaisia kehittämistoimenpiteitä ja muun muassa työssäoppimisseminaareja, joihin on kutsuttu mukaan yhteistyössä toimivia työpaikkaohjaajia. Lisäksi on järjestetty esimerkiksi työpaikkaohjaajien koulutuksia.

Tämän kehittämishankkeemme tavoitteena on ollut kehittää työelämäyhteistyön toimivuutta ja vuorovaikutteisuutta. Koska Kankaanpään opiston artesaaniopiskelijat ovat kotoisin eri puolilta Suomea, sijaitsevat useat työssäoppimispaikat suhteellisen pitkän välimatkan päässä. Yhteydenpito saattaa nykyisin jäädä usein vain puhelimen tai sähköpostin varaan. Työssäoppimisen eri osapuolten; työpaikkaohjaajan, opiskelijan ja ohjaavan opettajan (tai jonkun muun työssäoppimisesta vastaavan oppilaitoksen edustajan) tulee voida olla helposti ja mahdollisimman paljon yhteyksissä toisiinsa opiskelijan työssäoppimisjaksojen aikana.

Tavoitteenamme on ollut suunnitella ja rakentaa verkossa toimiva työssäoppimista palveleva oppimisalusta, jonka välityksellä työssäoppimisjaksoihin liittyvistä asioista tiedottaminen ja muu tarvittava yhteydenpito mahdollistuu. Tarkoitus on ollut tämän kehittämishankkeemme avulla saada oppilaitoksemme työelämäyhteistyötä entistä toimivammaksi. Toinen koko hankkeen päätavoite oli löytää keinoja ja ”porkkanoita”, joilla pienet käsityöyritykset saadaan pidettyä mukana työssäoppimiseen ja työelämälähtöisyyteen enemmän painottuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Ammattiosaamisen näytöt ja aikuisopiskelijoiden tutkintotilaisuudet lisäävät paineita oppilaitoksille löytää jatkuvasti uusia työssäoppimispaikkoja.

3 AMMATILLISET OPPILAITOKSET JA TYÖELÄMÄYHTEISTYÖ

Tekninen kehitys etenee koko ajan ja työelämän tuotanto- ja toimintatavat sekä organisaatioiden rakenteet muuttuvat. Myös ammattialoja koskeva tieto ja ammatteihin liittyvät käytännöt kehittyvät. Nämä kaikki edellä mainitut tekijät vaikuttavat siihen, että koulutustarpeet ja ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat odotuksetkin muuttuvat koko ajan. Oppilaitosten ja myös opettajien tulisi pysyä mukana tässä nopeassa kehityksessä ja lisäksi vielä osata nähdä tulevaisuuteen. Tämä vaatii jatkuvaa määrätietoista täydennyskoulutusta ja itsensä kehittämistä, mutta ennen kaikkea se vaatii tiivistä yhteistyötä työelämän kanssa. (Kuusi 2/2005.)

Vuosien 1999-2001 aikana toteutettiin ammatillisen peruskoulutuksen uudistukset ja tällöin muun muassa opetussuunnitelmaperusteisen koulutuksen perustutkinnoista tuli kolmivuotisia, yleisen jatko-opintokelpoisuuden antavia opintoja. Ammatillisen peruskoulutuksen suorittaminen on mahdollista kaikilla ammattialoilla ja kaikkiin ammatillisiin tutkintoihin lisättiin valinnaisuutta sekä vähintään puolen vuoden mittainen työssäoppiminen. Lähes kaikkiin oppilaitoksiin on nykyisin laajentunut myös nuorisosaasteen koulutuskokeiluissa aloitettu lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyö.

Useiden seurantatutkimusten perusteella suurin osa koulutuksen järjestäjistä pitää uudistettua tutkinto- ja opetussuunnitelmajärjestelmää toimivana. Vaikka opetussuunnitelmissa ei olekaan paljon paikallista profiloitumista, voidaan valinnaisuutta kuitenkin hyödyntää paikallisesti. Henkilökohtaisten opiskelusuunnitelmien laatimisen katsotaan olevan erittäin tärkeää ja käytännössä niitä myös tehdään kiitettävästi. Miltei kaikki koulutuksen järjestäjät ovat kertoneet tekevänsä jonkinlaista yhteistyötä paikallisten työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. (Kuusi 2/2005.)

3.1 Työelämän muutokset

Työelämässä on monelta eri taholta tulossa uhkia tai ainakin uhkakuvia kuten esimerkiksi suurten ikäluokkien eläkkeelle siirtyminen ja nuorten työntekijöiden verrattain

hidas työmarkkinoille valmistuminen. Ennusteiden mukaan osaavasta ja ammattitaitoisesta työvoimasta tulee vielä olemaan pulaa. Työvoimaa on alettava etsiä kaikista ikäluokista ja varmasti kansainvälistymisen yhä kasvaessa työvoimaa tulee yhä enemmän myös oman maan rajojen ulkopuolelta.

Monilla eri aloilla tarvitaan myös erityisosaamista useissakin eri työtehtävissä. Miten tähän pystytään vastaamaan koulutuksellisesti? Työelämän jatkuva uudistuminen ja muuttuminen edellyttää jatkuvaa opiskelua, lisäkouluttautumista tai vähintään ammattitaidon päivittämistä. Elinikäinen oppiminen onkin edelleen tulevaisuuden avainsana, ja koulutuksellista toimintaa vaaditaan kaikilla tasoilla niin oppilaitoksissa kuin työelämässäkin. (OPH. Opettajan työelämäosaamisen opinnot. 2003, 5-6.)

3.2 Koulutuspoliittiset linjaukset

Työssäoppiminen on olennainen osa ammatillisten opintojen suorittamisessa. Työssäoppimisen tavoitteena on, että osa tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta opitaan työpaikalla. Työssäoppimista koskevat koulutuspoliittiset tavoitteet ja työssäoppimisen toteuttamisen edellytykset välittyvät opetussuunnitelman perusteista. Noin neljän vuoden välein laadittavassa Valtioneuvoston hyväksymässä ”Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa” esitetään keskeiset työssäoppimista ohjaavat koulutuspoliittiset linjaukset. Käytännössä työssäoppimisen toteuttamiseen vaikuttavat monet eri säädökset ja määräykset ja esimerkiksi työmarkkinajärjestöjen laatimat ja hyväksymät suositukset. Työssäoppimisen järjestelmän kehittämisessä on ollut merkittävänä tekijänä ESR eli Euroopan sosiaalirahasto, joka on tukenut mm. työssäoppimisen käytännön toteutusta 2000 – 2006 välisen ohjelmakauden aikana. ESR-tuen avulla on käynnistynyt useita kehitysprojekteja. Projektien tarkoituksena on ollut muun muassa kehittää työpaikkaohjaajien koulutusta ja löytää erilaisia ratkaisuja sekä välineitä työssäoppimisen toteuttamiseen. Erilaiset kehittämistyöt jatkuvat edelleen. (Opetusministeriön julkaisuja 2004:6, 39-41.)

3.3 Työelämä -näkökulmaan liittyvä tutkimus

Pohjonen (2001) on väitöskirjassaan ”Työssäoppiminen tarkasteltuna ammatillisen aikuiskoulutuksen ja työelämän näkökulmasta” pyrkinyt löytämään hyvän työssäoppimisen mallin. Tämän tutkimuksen avulla haluttiin löytää ja antaa sekä poliittiselle taholle että työssäoppimisen parissa toimiville tahoille ideoita työssäoppimisen mahdollisuuksien huomioimiseksi rakennettaessa oppilaitosten ja työpaikkojen välistä yhteistyötä.

Koulutusjärjestelmän yhdeksi tärkeäksi osaksi muodostuneesta työssäoppimisesta oli Pohjosen tutkimuksen mukaan syytä pyrkiä saamaan irti kaikki mahdollinen hyöty. Tutkimuksessa osoitettiin näkökulmia siihen, millaisia tarpeita eri säädösten ja ohjeiden sekä käytäntöjen kehittämiseen tuli kohdistamaan. Tutkijan taholta tässä tutkimuksessa tuli korostetusti esiin ajatus myös siitä, että työssäoppiminen muodostaa olennaisen osan oppijan henkilökohtaisesta opiskelusuunnitelmasta. Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla varmistettiin ja edistettiin hänen mielestään ammattitaidon, osaamisen ja metataitojen suunnitelmallinen, jatkuva ja motivoitunut kehittyminen. Tämä tapahtui työprosessissa reflektiivisesti, kokeneen mentorin kokemuksellisuuden ja yhteistoiminnallisuuden tukemana. (Pohjonen 2001, 149-152.)

Pohjonen (2001) esitteli väitöskirjassaan myös seuraavia toimenpidesuosituksia:

- Lainsäädännölliset rahoitusjärjestelyt ammatillisen aikuiskoulutuksen puolella ovat olleet turhan moninaiset, niitä oli Pohjosen mielestä selkiytettävä. Lisäksi hän oli todennut myös sen, että sekä ohjauksessa että rahoituksessa olisi ollut huomioitava tuloksiin perustuva kannustaminen.
- Sekä ammatillisesta aikuiskoulutuksesta että myös laajemminkin ammatillisesta koulutuksesta tulisi muodostaa toisiaan täydentävä kokonaisuus, jossa yhteistyötä rakennetaan työelämän tarpeista lähtien.
- Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten osalle Pohjonen esitti, että niiden tulisi olla koko ammatillisen aikuiskoulutuksen koordinointi- ja kehittämiskeskuksia ja että ne toimisivat työelämän sisässä.
- Lisäksi Pohjonen oli teoksessaan sitä mieltä, että työssäoppijoiden

määrän kasvaessa myös heidän erilaiset tarpeensa tulevat korostetummin esiin.

- Oppilaitosten ja työelämän yhteistyötä piti Pohjosen mielestä tiivistää, jotta oli löydettävissä laadullisesti ja sisällöllisestikin hyviä työssäoppimispaikkoja. Yleensäkin työssäoppimisen laatua oli hänen mielestään seurattava, arvioitava ja korostettava.
- Opettajien tuli myös päästä työssäoppimaan tai ainakin olla säännöllisesti yhteydessä työelämään.
- Verkostojen rakentamisen Pohjonen katsoi olevan ensisijaisesti oppilaitosten tehtävä.
- Työpaikoilla tapahtuvan oppimisen tuli olla ohjattua ja ohjaajien määrään ja erityisesti laatuun tulee keskittyä. Oppilaitosten ja työelämän kesken oli muutenkin löydettävä yhteinen ”sanasto” ja myös näyttötutkintojen osuutta kehitellä edelleen. (Pohjonen 2001.)

3.4 Työssäoppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä koskeva suositus

Valtion, kuntien ja työelämän keskusjärjestöjen edustajat ovat laatineet työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä koskevan suosituksen, jossa todetaan seuraavaa:

”Toimintaympäristömme kansainvälistyessä on työelämän ja ammatillisen koulutuksen kilpailukykyä pystyttävä vahvistamaan. Tämä voidaan saada aikaan esimerkiksi väestön ammattiosaamista kohottamalla sekä työelämälähtöistä innovaatiotoimintaa tukeamalla. Keskeisiä tavoitteita kehittämistyössä ovat opiskelijoiden työelämään siirtymisen tehostaminen ja erityisesti koulutuksen laadun, työelämävastaavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen. Näiden tavoitteiden myötä tarvitsee luonnollisestikin myös koulutuksen ja työelämän yhteistyön syventyä entistä enemmän. Etenkin työpaikoilla tapahtuvan työssäoppimisen ja ammattiosaamisen näyttöjen sekä tietenkin oppisopimuskoulutusten yhteydessä korostuu yhteistyön merkitys.” (Opetusministeriön julkaisu 2005).

Ammatilliseen peruskoulutukseen kuuluu 20 opintoviikon laajuinen työpaikoilla tapahtuva työssäoppiminen. Siihen liittyen keskeinen tehtävä on työssäoppimisjakso-

jen sisällön ja laadun kehittäminen. Työelämälähtöinen koulutuksen järjestämismuoto on oppisopimuskoulutus, jonka laatu ja vaikuttavuus paranee koulutusta ja siihen kytkeytyvää tietopuolista opetusta kehittämällä. Ammatillisiin perustutkintoihin on liitetty 1.8.2006 alkaen koulutuksen laatua varmistavat ammattiosaamisen näytöt. Näissä ammattiosaamisen näytöissä opiskelija osoittaa käytännön työtehtävien yhteydessä, miten hyvin hän on saavuttanut työelämän vaatimusten mukaisen ammattitaidon. (OPM 2005.)

Edellä kuvatun suosituksen tavoitteina ovat olleet ensisijaisesti ammattitaitoisen työvoiman saatavuuden parantaminen, tutkinnon suorittaneiden työllistymisen edistäminen, turvata mahdollisuudet korkeatasoisen ammattiosaamisen hankkimiseksi ja turvata myös työpaikoilla tapahtuvan oppimisen paikat nuorille. Lisäksi suosituksen tavoitteena on varmistaa mahdollisuudet ammattiosaamisen näyttöihin sekä vahvistaa yleensäkin ammattikoulutuksen vetovoimaa ja arvostusta. (Opetusministeriön julkaisuja 2004:6, 39-41.)

Työelämän ja koulutuksen osapuolet sitoutuvat keskinäisen yhteistyön avulla mm. seuraaviin:

- työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä varten hankitaan riittävästi laadultaan korkeatasoisia työpaikkoja
- kehitetään opiskelijoiden ohjausta ja oppimisen tukitoimia ammatitopistoissa ja myös työpaikoilla
- työpaikkaohjaajien koulutuksen laajentamiseen sekä työelämän asiantuntemuksen vahvistamiseen ammattikoulutuksessa
- kehittämään opettajien työpaikoilla tapahtuvan osaamisen päivittämistä ja uudistamista sekä laajentamaan ja kehittämään työelämäyhteistyötä opetuksen kehittämiseksi työelämää vastaavaksi
- edistämään työelämän ammattiosaamisen, laadunhallinnan ja työturvallisuuden merkitystä työvoiman ja organisaatioiden kehittämisessä
- lisäämään työpaikoilla tapahtuvan oppimisen ja näyttöjen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä työelämän edustajien osallistumista sekä edelleen toteuttamaan työpaikoilla tapahtuvaa oppimista ja ammattiosaamisen näyttöjä edistäviä ja kehittäviä hankkeita. (Opetusministeriön julkaisuja 2004:6, 39-41.)

3.5 Työssäoppimispaikkojen kehitys oppimismyönteiseen suuntaan

Työpaikkaohjaajien koulutuksen on koettu olevan ammattitaitoa syventävää ja vahvistavaa. Työssäoppimisen voidaankin katsoa kehittävän työpaikkoja oppimismyönteisempään suuntaan, tosin esim. lisäresurssit työssäoppimisen ohjaamiseen oppilaitoksissa samoin kuin myös työpaikoilla toteutuvaan ovat edelleen tarpeen.

Opettajien tulisi voida käydä entistä enemmän työpaikoilla ja toisaalta myös työpaikoilla pitäisi lisätä resursseja sekä valmiuksia ohjaamiseen.

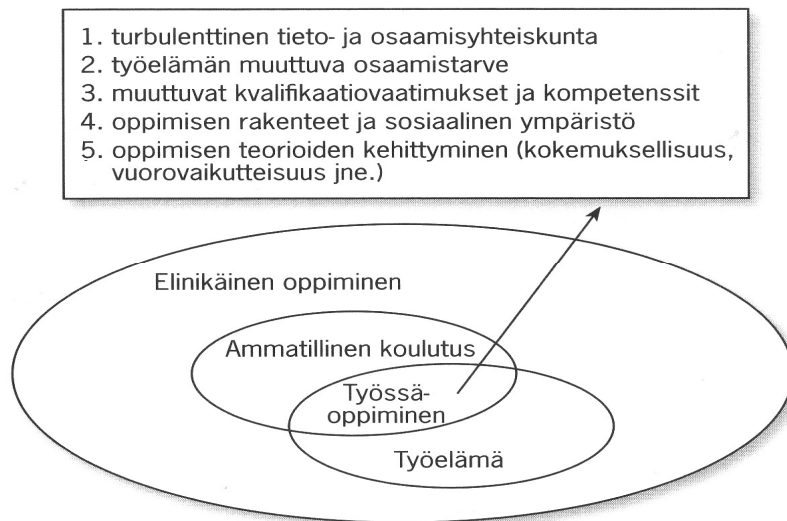
Kaikki työpaikkaohjaajat eivät luonnollisestikaan koe työssäoppimiseen liittyvää ohjaustyötä itselleen hyödylliseksi, ja muun muassa eri aloilla vaihtelevat ohjaamiseen liittyvät korvausasiat nousevat aika ajoin keskusteltaviksi. Työpaikoille pitäisi saada perille viestiä siitä, että henkilökunnan työpaikat eivät ole vaarassa ainakaan työssäoppijoiden vuoksi. Vastarinta heikkenisi varmasti monilla aloilla, mikäli näidenkin asioiden osalta määriteltäisiin entistä selkeämmät pelisäännöt. (Frisk & Antila 2004, 21-23.)

4 TYÖSSÄOPPIMINEN

Työssäoppiminen on työpaikalla työtehtävien yhteydessä järjestettävää opetussuunnitelman perusteella laadittujen tavoitteiden mukaista, suunniteltua ja ohjattua sekä arvioitua käytännön opetusta. Sen laajuus on puoli vuotta, vähintään 20 opintoviikkoa. Työssäoppimisen tavoitteena on ammattitaidon saavuttaminen, yleiset työelämävalmiudet ja elinikäinen oppiminen. Opiskelija siis oppii työpaikalla osan tutkintoon kuuluvasta ammattitaidosta ja saa yleisiä valmiuksia työelämää ja elinikäistä oppimista varten. Työssäoppimisesta laaditaan sopimus, mutta työssäoppimisjakso ei ole työsuhde. Työssäoppimista voi tuki suorittaa myös työsuhteessa ja esimerkiksi kesälomien aikana voi suorittaa työssäoppimisjaksoja. Yleensä työssäoppiminen on jaksoteltu opiskeluvaiheiden mukaisesti siten, että opiskelun loppupuolella työssäoppimisjakso voi kestää kauemmin. (Kankaanpään opiston työssäoppimismateriaali)

Tarkasteltaessa työssäoppimista osana elinikäisen oppimisen näkökulmaa, näyttää sen painotus kasvavan huomattavasti. Kun tarkastelussa vielä otetaan huomioon erilaiset tekijät kuten oppijan tarpeet, oppimisen mahdollisuudet sekä työssäoppimisen kokonaisuuteen mahdollisesti liittyvät esteet tai edistäjät, on tällöin mahdollista löytää työssäoppimisen prosessi- ja kehystekijät. Nykyinen voimakkaasti kansainvälistyvä ja turbulentsisesti eli lyhytjaksoisesti, nopeassa tahdissa ”heilahteleva”, muuttuva tieto- ja osaamisyhteiskunta, vaatii työelämässään nopeasti muuttuvaa osaamista. Kun työelämän tarpeet on tunnistettu erilaisina kvalifikaatio- (ammatitaito-) vaatimuksina, voidaan ne ottaa huomioon oppimisprosessissa ja tällöin on otettava huomioon myös ammattiin opiskelevan aiemmat kompetenssit eli kyvykkyydet. Näin voi rakentua eri osapuolien kannalta katsoen asetetut vaatimukset täyttävä oppimiskokonaisuus. Työssäoppiminen on keino vastata muuttuviin tarpeisiin. (Kuvio 1)

Työssäosaamisen kehittymisen myötä, varsinkin silloin kun kokonaisuus rakentuu kokemuksellisesti, yhteistoiminnallisesti kokeneiden mentoreiden ohjauksessa oppien, voidaan saavuttaa oikeanlaisia tuloksia. Työssäoppimisen innovatiivisuus ja molempien puolien kehittyminen voidaan taata vuorovaikutteisuuden avulla. (Pohjonen 2005, 119-120.)

Kuvio 1. Työssäoppiminen ammatillisen koulutuksen ja työelämän kehityksessä. (Pohjonen 2005, 119.)

”Työssäoppimisen viitekehyksen voidaan katsoa muodostuvan seuraavista kokonaisuuksista:

- kontekstuaalisuus (oppiminen tapahtuu mielekkäissä reaali maailman tehtävissä)
- kokemuksellinen oppiminen, jossa oppija perustaa uuden oppimisen jo aiemmin saatujen kokemusten pohjalle
- yhteistoiminnallinen oppiminen eli asioita opitaan kollegoilta tai heidän kanssaan
- reflektiivisyys; oppijan oman oppimisen arviointia ja oppimisprosessissa esiin tulleiden kysymysten tarkastelua
- siirtovaikutus; opittujen asioiden siirtäminen uusiin tilanteisiin ja tietojen sekä taitojen hyödyntäminen uusissa tilanteissa
- jatkuvuus; oppijan kasvulle ja kokemuksille annetaan jatkuvan kehittymisen mahdollisuus
- vuorovaikutus; sosiaalisuudella ja vuorovaikutuksella todellisten tehtävien parissa on suuri merkitys oppimisessa
- ohjaus / mentorointi; tuki ja ohjaus oppimaan oikein
- aktiivisuus; omaa toimintaa, jonka avulla saadaan tulosta
- motivaatio on erittäin tärkeää oppimisen yhteydessä
- kvalifikaatiovaatimukset; jatkuva työelämän osaamisvaatimusten muuttuminen.” (Pohjonen 2005, 120.)

4.1 Työssäoppimisen yleiset tavoitteet

Ammatilliset tutkinnot muuttuivat kolmivuotisiksi ja niihin lisättiin vähintään puolen vuoden mittainen työssäoppimisen jakso, kun laki ammatillisesta koulutuksesta 630/98 tuli voimaan. Tällöin oppimisympäristö laajeni käsittämään oppilaitoksen lisäksi myös yritykset ja muut työpaikat. Työssäoppimisen yleisiä tavoitteita ovat:

- koulutusten työelämävastaavuuden lisääminen
- yritykset saavat helpommin ammattitaitoista työvoimaa
- työelämän pelisääntöjen ja toimintatapojen tutuksi tekeminen
- ammatillisen osaamisen syventäminen
- nuorten työmarkkinoille pääsyn helpottuminen
- työmarkkinatietouden lisääminen

- opettajien ja asiantuntijoiden vaihtojen mahdollistaminen
- ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden vahvistaminen

(Tekemällä oppii. <http://www.edu.fi/tonet>)

4.2 Ammatilliseen koulutukseen liittyviä säädöksiä

Laki ammatillisesta koulutuksesta (L 630/98) sekä valtioneuvoston päätös (VnP 213/1999) määräävät, että ”ammatillisen peruskoulutuksen tulee antaa opiskelijalle laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet opiskeltavan alan eri tehtäviin. Lisäksi sen tulee antaa erikoistuneemman osaamisen ja työelämän edellyttämän ammattitaidon yhdellä tutkinnon osa-alueella, jotta hän tutkinnon suorittuaan voi sijoittua työelämään ja suoriutua siellä. Yhteistyöllä elinkeinoelämän ja työpaikkojen kanssa tulee varmistaa, että koulutus vastaa työelämän ammattitaitovaatimuksia. Koulutuksen kautta tulee myös edistää työllistymistä sekä luoda mahdollisuuksia itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi ryhtymisestä.”

Opiskelijoiden jatko-opintovalmiuksia tulee tukea tarjoamalla monipuolisia, vapaasti valittavia opintoja. Myös harrastuksiin kannustamiseen ja oman persoonallisuuden kasvuun ja kehittämiseen pitää pystyä vastaamaan koulutuksen taholta. Oppimisympäristöstä tulee luoda avoin ja myönteinen. Sellainen, jossa elämäntaidot vahvistuvat ja opiskelijasta kehittyy vastuuntuntoinen ja velvollisuuksistaan huolehtiva kansalainen ja työyhteisön jäsen. Oppimisvalmiuksiltaan ja -tavoitteiltaan erilaiset opiskelijat tulee huomioida opetuksessa. Mikäli tarve vaatii, on kehitettävä myös tukitoimia yhteistyössä kotien ja tarvittaessa myös koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Opiskelijan myönteistä yksilöllistä kehitystä ja tervettä itsetuntoa tulee tukea. Koulutuksen tulee edistää tasa-arvoa kaikilla yhteiskunnan aloilla ja yleistä tasa-arvoa työelämässä ja yhteiskunnassa. (OPM. Ammatillista koulutusta koskevat lait ja säädökset)

4.3 Työssäoppiminen ammattitutkintojen näkökulmasta

Ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot voidaan suorittaa myös näyttötutkintoina. Nämä työelämäpainotteiset ja osaamisen näyttöihin perustuvat ammattitaidon hankintatavasta riippumattomat näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltuja joustavia tutkinnon suorittamistapoja. Näyttötutkinnot toteutuvat yleensä siten, että oppilaitoksissa järjestetään tutkintoihin tai niiden osiin valmentava koulutus, jonka jälkeen opiskelija osoittaa osaamisensa erilaisin näytöin. Olennaisen ja kiinteän osan näihin aikuisten näyttöihin perustuvassa osaamisen tunnustamisessa samoin kuin kehittämisessä muodostaa työssäoppiminen. (Tekemällä oppii. <http://www.edu.fi/tonet>)

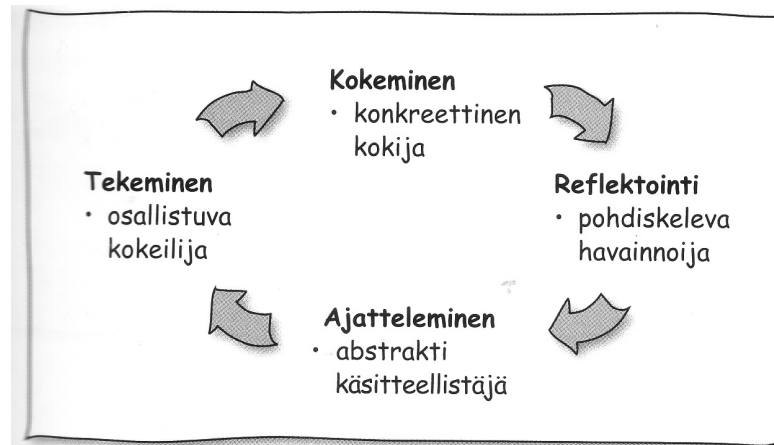
4.4 Työssäoppimisen pedagogiikka

Työssäoppimisen voidaan sanoa olevan niin monitahoista oppimista sisältävää, että pedagogisesti sen ympärille voidaan luetella miltei kaikki oppimiseen liitettävissä olevat määritteet. Oppiminen työssäoppimisen yhteydessä on pääosin tekemällä oppimista, mutta oppimistilanteissa suuri vaikutus on vuorovaikutuksella, eri konteksteilla sekä yleensä ympäristöllä. Oppijan oma aktiivisuus, ongelmanratkaisukyky ja kyky reflektoida ovat erityisen merkityksellisiä myös työssä oppimisessa. Opiskelija kerää työssä oppiessaan kokemuksia itselleen, joten voidaan puhua kokemuksellisesta oppimisestä. Työtilanteissa toimitaan yleensä joko ohjaajan tai toisten työntekijöiden kanssa yhdessä, joten oppiminen on aina tavalla tai toisella myös yhteistoinnallista.

4.4.1 Kokemuksellinen oppiminen

Työssäoppimiseen liitetään usein kokemuksellisen oppimisen käsite. Oppiminen nähdään kokemuksellisessa oppimisessa (kuvio 2) eri vaiheiden kautta tapahtuvana kokemusten muuttumisena. Pelkästään kokemukset eivät kuitenkaan takaa hyvää ja laadukasta oppimista. Kokemuksille ja omille toimintatavoille pitää löytää uusia näkökul-

mia, niitä pitää pysähtyä pohtimaan ja arvioimaan. Kokemuksellisen oppimisen vaiheista oppimisprosessia voidaan kuvata esimerkiksi seuraavasti:

Kuvio 2. Kokemuksellinen oppiminen ja oppimistyyli (Mykrä 2007, 19.)

Kokeminen:

Ohjaaja tai työssäoppimisen yhteydessä työpaikkaohjaaja järjestää opiskelijalle paljon erilaisia tehtäviä mahdollisuuksia kokea ja tehdä asioita. Tällöin eräänlaisena oppimista liikkeelle panevana voimana, ikään kuin oppimisen raaka-aineena toimii opiskelijan kokemus tai aiemman kokemuksen mieleen palauttaminen.

Reflektointi:

Työpaikkaohjaaja auttaa opiskelijaa pohtimaan näitä eri työtehtävistä syntyneitä kokemuksia esittämällä hänelle kysymyksen tai joitain kysymyksiä kuten "Miten työ sujui? Mikä tehtävässä oli vaikeaa?" tai "Miten asian voisi oppia?" Kokemuksen kautta opittavia asioita voi olla vaikea tiedostaa ilman reflektointia.

Ajattelevinen:

Työpaikkaohjaaja voi ohjata opiskelijaa uuden tiedon saamiseen; vihjata miten hän voi kerätä tietoa esimerkiksi työpaikan omista ohjeista keskusteluista muiden kanssa tai koulutukseen kuuluvasta ja muusta mahdollisesta kirjallisuudesta jne. Teoreettisen tiedon ja opittaviin asioihin liittyvien käsitteiden omaksuminen auttavat ymmärtämään asiat paremmin ja tuovat käytännön kokemukseen tarvittavaa etäisyyttä. Usein opiske-

lija huomaa juuri tässä tilanteessa, että hänen tietonsa kokemastaan asiasta ovat riittämättömät ja tämä puolestaan saattaa motivoida häntä lisätiedon hankkimiseen.

Tekeminen:

Työpaikkaohjaaja antaa opiskelijalle tilaa, mahdollisuuksia ja rohkaisua erilaisiin ko-keiluihin esimerkiksi siitä, miten asioita tai eri työtehtäviä voisi tehdä toisin.

(Mykrä 2007, 17-19.)

4.4.2 Yhteistoiminnallinen oppiminen

Yhteistoiminnallista opetusmenetelmää käytettäessä on erittäin tärkeää, että opettaja tai ohjaaja on selittänyt millaisesta opetusmenetelmästä on kysymys. Yhteistoiminnallinen oppimismenetelmä edellyttää opiskelijoilta aktiivista vastuunottoa omasta sekä toisten oppimisesta. Ainakin niistä lähtökohtaisista olettamuksista, joihin yhteistoiminnallinen oppiminen pohjautuu, tulee kertoa perusteellisesti. Työskentelyn onnistumisen kannalta on erittäin tärkeää ymmärtää positiivinen riippuvuus toisista ja oman työpanoksen osuus ja merkitys. Yhteistoiminnallisesti opiskellen toimitaan pienryhmissä yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Yhteistoiminnallisen oppimisen tavoitteena on:

- oppilaiden aktiivinen sitoutuminen oppimisprosessiin,
- ohjata oppilaat kantamaan vastuuta sekä omasta että toisten oppimisesta,
- kannustaa oppilaita yhdessä oppimisen toimintakulttuuriin ja tiedon jakamiseen yksinoppimisen tiedon panttaamisen ja kilpailun sijaan,
- opiskelijoiden yhteistyön, sosiaalisten-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitojen ja asenteiden kehittäminen,
- itsetunnon ja opiskelumotivaation kohottaminen sekä
- laadullisesti ja määrällisesti parempi oppiminen kaikkien oppilaiden osalle.

Yhteistoiminnallisen oppimisen voidaan todeta olevan enemmän kuin opetusmenetelmä. Se on oikeastaan erilainen tapa suhtautua toisiin ihmisiin, tietoon ja oppimiseen sekä omaan ympäristöön. Yhdessä oppiminen ei tarkoita sitä, että tehdään samoja tehtäviä ryhmämuodostelmassa, vaan se tarkoittaa yhdessä opiskelua jaetun tavoitteen saavuttamiseksi. Ryhmän toiminta perustuu siihen, että jokainen oppilas

tuo ryhmän käyttöön oman tietämyksensä ja osaamisensa. Näin on jokainen opiskelija vastuussa sekä omasta mutta myös toisten oppimisesta. (Sahlberg & Leppilampi 1994.)

4.5 Työssäoppimisen osapuolet ja roolit

Kun kaikki osapuolet, myös työssäoppimispaikan koko henkilöstö, huolehtivat omista tehtävistään, kannustavat ja suhtautuvat positiivisesti työssäoppijaan, on työssäoppimisen onnistumiselle olemassa hyvät edellytykset. Työnantajan tulee luoda nämä edellytykset työpaikalla toteutuvalla työssäoppimisella, ohjauksella ja arvioinnilla. Vaikka työssäoppiminen tapahtuisi työsuhteessakin, on aina huolehdittava työssäoppimisjaksoille asetetuista tavoitteista, ohjauksesta ja arvioinnista.

Työnantaja

- huolehtii lain edellyttämän työssäoppimisen järjestämissopimuksen tekemisestä
- tarjoaa edellytykset koulutuksen järjestämiselle
- huolehtii, että opiskelijalle on tarjolla riittävästi tuotanto- ja palvelutoimintaa, tarpeellinen välineistö sekä ohjausta tavoitteiden saavuttamiseksi
- nimeää työpaikkaohjaajan
- vastaa opiskelijan työturvallisuuteen liittyvistä asioista
- tiedottaa yrityksen henkilöstölle työssäoppimisen järjestämisestä

Työpaikkaohjaaja

- perehdyttää opiskelijan työpaikan toimintaan ja työtehtäviin sekä ohjaa suorituksia
- järjestää opiskelijalle mahdollisuuksia seurata erilaisten työprosessien kulkua
- huolehtii työturvallisuuden perehdyttämisestä
- edistää työssäoppimisen mahdollisuuksia yrityksessä
- järjestää asiantuntijaohjausta ja mahdollisuuksia seurata työprosessien kulkua
- antaa tarvittaessa opiskelijalle ohjausta oppimistehtävien suorittamisessa
- ohjaa, tukee, arvioi ja antaa palautetta
- osallistuu työssäoppimisen kehittämiseen yhdessä opettajan kanssa

Työssäoppija

- tutustuu huolellisesti työssäoppimissopimukseen ja siinä oleviin asioihin
- opiskelee tavoitteiden mukaisia ammatissa vaadittavia työelämän tietoja, taitoja ja asenteita
- pohtii oppimiskokemuksiaan asetettujen tavoitteiden suunnassa
- käy keskustelua työpaikkaohjaajan ja ohjaavan opettajan kanssa
- tekee työssäoppimisjaksolle suunnitellut oppimistehtävät
- arvioi omaa oppimistaan
- noudattaa sovittuja työaikoja ja muita työpaikan sääntöjä
- noudattaa työturvallisuutta (Kankaanpään opiston työssäoppimismateriaali)

4.6 Työssäoppimistehtävät ja arviointi

Työssäoppimisen yhteydessä opiskelija suorittaa eri opintokokonaisuuksiin kuuluvia oppimistehtäviä. Työssäoppimistehtävät ovat opetussuunnitelmassa määritellyjä tehtäviä, joiden avulla opetussuunnitelman mukaiset tavoitteet ja sisällöt voidaan oppia. Ne varmistavat sen, että opiskelija perehtyy työssäoppimisjakson aikana tavoitteiden mukaisiin asioihin ja lisäksi ne täydentävät ja syventävät työssäoppimispaikassa opittuja tietoja ja taitoja. (Kankaanpään opiston työssäoppimismateriaali)

Työssäoppimisen arviointi perustuu opiskelijan omaan itsearviointiin sekä opiskelijan, opettajan ja työpaikkaohjaajan väliseen arviointikeskusteluun. Arvioinnin kohteet ja kriteerit on määrätty opetussuunnitelman perusteissa. Opiskelijoiden työssäoppimisen arvioinnin kohteina ovat työprosessit, työtehtävät, eri työmenetelmät, välineet ja materiaalit. Työn tekemiseen liittyvä tieto ja työturvallisuuden hallintaan liittyvät asiat sekä kaikilla aloilla yhteinen ydinosaaminen ovat myös arvioitavia kohteita. Näistä kaikista arvioinnin kohteista on työelämän edustajien taholta koettu kaikkein haastavimmaksi ydinosaamisen arvioiminen.

Ammattiosaamisen näyttöjen toteutuminen mm. työssäoppimisjaksoilla tulee jatkossa vaikuttamaan osaamisen arviointiin. Tämän myötä työssäoppimisen arviointi yhdenmukaistuu, sillä nykyisissä arvioinnin avuksi kehitetyissä lomakkeissa eivät kaikki edellä mainitut arvioinnin kohteet ole riittävän selkeästi mukana. (Kankaanpään opiston työssäoppimismateriaali)

Työssäoppimisen arvioinnin tavoitteena on:

- ohjata, kannustaa ja motivoida eli tukea opiskelijan oppimista
- opiskelijan itsearviointitaidon kehittäminen
- tuottaa tietoa osaamisen tasosta opiskelijalle itselleen, työnantajalle ja oppilaitokselle
- työssäoppimisen tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden ilmeneminen
- saattaa työnantajan tietoon opiskelijoiden ja ammattiin valmistuvien osaamisen taso

Arvioinnissa olennaista on ohjaaminen, ei pelkästään arvosanojen antaminen. Arvioinnin - yhtenä keskeisenä tehtävänä voi pitää sitä, että sen avulla tuetaan opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä. Hyvä, ohjaava arviontikeskustelu on omiaan auttamaan opiskelijaa refleктоimaan omaa osaamistaan ja mahdollistamaan hänen kasvuun ammatti-ihmisenä. (Mykrä 2007, 35-40.)

Opiskelijoiden arviointia työssäoppimisessa säätelevät laki ammatillisesta koulutuksesta ja määräys opiskelijan arvioinnista. Arvioinnin tulee opiskelijan ohjauksen lisäksi tuottaa tietoa opiskelijoiden osaamisesta opettajille, työnantajille ja jatko-opintoihin pyrkimistä varten. Työpaikan kannalta arvioinnin säätelystä seuraa, että työpaikalla on kiinnitettävä erityistä huomiota palautteen antamiseen.

Koulutuksen järjestäjän pitää tiedottaa opiskelijoille ja kaikille arviointiin osallistuville ennen opintojen alkamista arvioinnin periaatteista ja niiden soveltamisesta, kuten arvosanan muodostumisesta, arvioinnin kohteista, arvioinnin tehtävistä ja myös työssäoppimisen arvioinnista. Työssäoppimisen aikana osoitettu osaaminen on arvioitava niiden ammatillisten opintokokonaisuuksien osana, joihin työssäoppiminen sisältyy. Tutkintotodistuksessa tulee näkyä erikseen työssäoppimisen laajuus, mutta erillistä arvosanaa ei tarvitse merkitä. Oppilaitoksen tulee määritellä työssäoppimisen arviointikriteerit. (Ammatillisen koulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet 1999–2001.)

4.7 Opiskelijälähtöinen ja riittävä ohjaus työssäoppimisessa

Työssäoppimista suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessakin saatetaan unohtaa opiskelijan näkökulma, vaikka työssäoppimisen tavoite onkin, että osa ammattitaidosta opitaan työpaikalla. Kaikissa työssäoppimisen vaiheissa tulee ottaa huomioon opiskelijan näkökulma. Tavoitteista, työssäoppimispaikasta sekä työssäoppimisen toteutuksesta ja arvioinnista päätettäessä tulee opiskelijan voida olla mukana. Se, että työssäoppimiseen liittyvät tavoitteet ovat opiskelijalle selvät, jää ohjaavan opettajan huolehdittavaksi.

Opiskelijan yksilölliset tilanteet ja tarpeet pitää voida aina ottaa huomioon ja mahdollistaa hänelle hyvät oppimisen edellytykset. Riittävän ohjauksen takaaminen sekä työpaikalla että yleensäkin työssäoppimiseen liittyvien asioiden yhteydessä on ensiarvoisen tärkeää. Valitettavan usein nousee sekä oppilaitoksissa että työpaikoillakin ajanpuute työssäoppijan ohjaamiseen.

Opiskelijoiden erilaisten tukitoimien kehittämisen koetaan olevan erittäin merkityksellistä, koska aina ei opiskelijan ohjaaminen onnistu toivotulla tavalla. Kaikenlaiset keinot ja yksilölliset ratkaisut saattavat olla tarpeen tilanteissa, joissa työssäoppiminen ei sekä työpaikkaohjaajan että opettajan perusohjauksesta huolimatta suju niin kuin on suunniteltu. Myös yleiseen työkäyttämiseen liittyvissä asioissa on koettu olevan paljon ohjaamisen tarvetta, mikä oikeastaan tulee luontevammin esille työpaikoilla tapahtuvassa ohjauksessa. Opiskelijan ohjaukseen liittyvien erilaisten apuvälineiden tulee olla helposti käytettävissä, esimerkiksi työssäoppimisen ohjaukseen liittyvät asiakirjat voivat olla joko oppilaitoksen nettisivuilla tai oppimisalustalla sähköisesti saatavana. Työssäoppimisen oppaista pitäisi lisäksi löytyä tietoa ja opastusta mm. langattomasta välineistöstä ja laitteista sekä linkit netistä saatavilla oleviin materiaaleihin. (Frisk ym. 2004, 21.)

4.8 Verkon hyödyntäminen työssäoppimisen ohjauksessa

Toistaiseksi verkon hyödyntäminen työssäoppimisen ohjaamisessa on vaihdellut suuresti. Sitä on käytetty joko sähköisenä ilmoitustauluna tai työpaikkaohjaajien

koulutuksen ja oppimistehtävien verkossa laatimisen apuna. Jotta opettajille jäisi enemmän aikaa oppimisen ohjaamiseen, on tavoitteena ollut opiskelijoiden aktivoiminen oman työssäoppimisjakson käytännön järjestelyjen vastaamisesta. Tämä voisi mahdollistua mm. oppilaitoksen kotisivujen tai verkossa olevan oppimisalustan avulla.

Työssäoppimiseen liittyvien asiakirjojen ja muiden tiedotteiden tulisi olla saatavilla sähköisesti joko oppilaitoksen nettisivuilla tai oppimisalustalla, jolloin omatoiminen työssäoppimiseen liittyvien asioiden hoitaminen onnistuu. Verkon hyödyntämisessä kannattaa yleensä edetä vähitellen. Oppilaitoksissa on nimettävä vastuuhenkilö /-henkilöitä huolehtimaan siitä, että opiskelijoilla, opettajilla ja työpaikkaohjaajilla on riittävät valmiudet verkossa työskentelyyn. (Frisk ym. 2004, 21-23.)

4.9 Kädentaitojen työssäoppiminen

Oppipoika-kisälli-mestari -asetelma on kuulunut kiinteästi useiden käsityöläisammattien taitojen oppimiseen. Työssäoppiminen onkin kautta aikojen ollut suosittu oppimismuoto käsityöammattien yhteydessä. Käsi- ja taideteollisuusalan ammatillinen taito pohjautuu koulutukseen, pitkäaikaiseen harjoitukseen ja ainakin osittain lahjakkuuteen. Käsityöalan tehtävät ovat elinkeinoelämän monipuolistuessa lisääntyneet ja eriytyneet. Kädentaitajien keskuudessa on yksilön työpanos aina tärkeä, oli tekijän työtehtävä sitten millainen tahansa.

Käsi- ja taideteollisuusalan opiskelijat voivat nykyisin olla työssäoppimassa sekä tuotannon parissa että kulttuurialan eri tehtävissä tai opiskelun painoutuessa ohjaustoimintaan esimerkiksi sosiaali- ja palvelualojen eri toimipisteissä ohjaustehtävissä. Itsenäisenä ammatinharjoittajanakin toimiminen on yleistynyt, sillä pienyritystoiminnan aloittaminen ei vaadi suuria investointeja. Käsityöläisammattit ovat tietysti arvossa myös kulttuuriperinteen säilymisen ja kehitystyön sekä kansallisen identiteetin kannalta.

Kankaanpään opistosta artesaaneiksi valmistuvat opiskelijat voivat valinnaisten opintojen kautta suuntautua joko esinesuunnitteluun - ja valmistukseen, yritystoimintaan - tai ohjaustoimintaan. Yleensä opiskeluaikaiset työssäoppimispaikat jovalitaan sen mukaan, mikä on oma tulevaisuuden kiinnostuksen kohde. Koska opiskelijat ovat lähes kaikkialta Suomesta, sijoittuvat työssäoppimispaikat hajalleen ympäri maata. Artesaaniopiskelijat suorittavat työssäoppimisjaksojaan muun muassa pienissä käsityöalan yrityksissä ja askarteluun erikoistuneissa liikkeissä. Ohjauspaikkoja harjoittelua suoritetaan erilaisissa laitoksissa, päiväkodeissa ja muissa vastaavissa paikoissa, joissa tarvitaan askartelun- tai viriketoiminnan ohjausta.

5 TYÖSSÄOPPIMISTA PALVELEVA VERKKOYMPÄRISTÖ

Työssäoppimisen rinnalla tämän kehittämishankkeen toinen tärkeä osa-alue liittyy oppimiseen verkossa. Mitä toimintoja ja toimijoiden rooleja se pitää sisällään? Miten ja minkälaisiin palasiin verkossa oppimisen ja oppimisympäristön käsitettä pitäisi jäsentää? Miten ihmiset käyttäytyvät, jos kanssakäyminen rajoittuu verkkoon? Näitä asioita halusimme selvittää tulevan oppimisympäristön toimintojen ja rakenteen tueksi.

5.1 Verkko oppimisympäristönä

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan yleensä fyysistä tai virtuaalista paikkaa tai tilaa. Se voi olla myös jonkin ryhmän tai yhteisön oppimista edistävä käytäntö tai tapatoimia. Verkko-opetuksen yhteydessä oppimisympäristö pitäisi ajatella kokonaisuutena sisältäen oppimisalustan (tekninen osa-alue) lisäksi myös opetussisällön, oppimisen ja sen ohjauksen sekä vuorovaikutuksen osa-alueet.

(Soila&Tervola 2003, 11.)

Verkko-opetus täydennettynä sopivalla määrällä lähiopetusta mahdollistaa joustavan tavan opiskella itsenäisesti ajasta ja paikasta riippumatta silloin, kun kasvokkain yhdessä tekeminen ei ole välttämätöntä. Tämä soveltuu etenkin aikuisopiskelijoille.

Verkko-opiskelu tuo uudenlaisia mahdollisuuksia sovittaa opinnot joustavasti esimerkiksi pätkätoiden lomaan.

5.2 Kalvopankki vai verkkotutkinto?

Aikuisopiskelussa oppimisen tueksi voidaan tieto- ja viestintäteknologian avulla luoda hyvinkin monipuolisia oppimisympäristöjä ja niihin sisällytettävää oppimateriaalia. Verkko-opetus voidaan jakaa eri tasoihin. Käytännössä yksinkertainen verkkomateriaali (passiivinen) on edullista ja nopeaa rakentaa. Monitasoinen taas edellyttää paljon resursseja ja etukäteissuunnittelua, mutta on oppimisen kannalta paljon tehokkaampaa.

Verkko-opetuksen tasoja:

Kalvopankki

- Informaation imurointiin tarkoitettu passiivinen varasto.

Viestintäkanava

- Erilaiset keskustelualueet (reaaliaikaisuus), joissa etäosallistumisen mahdollisuus korostuu

.Oppimista ohjaava materiaali

- Hypertekstirakenne, joka ohjaa oppijaa tavoitteellisessa tiedon rakentamisessa. Tässä yhteydessä voidaan puhua myös ymmärrystä kehittävästä kognitiivisista työkaluista.

Verkkokurssi

- www-sivustolle tai oppimisalustalle rakennettu kokonaisuus, johon on usein liitetty multimediata materiaalia sekä mahdollisuus kehittyneeseen etäkommunikointiin.

Virtuaalioppilaitos

- Kehittyneen viestintäteknologian avulla rakennettu kokonaisuudessaan verkossa sijaitseva oppimisympäristö, jossa voi suorittaa ”virtuaalitutkinnon”.

(mukaillen Soila & Tervola 2003.)

5.3 Verkko-oppimisympäristön suunnittelu

Lähtökohtana suunnittelulle tulisi olla käsitys oppimisesta ja oppimistavoitteista.

Oppijakeskeisen ajattelun mukaan oppiminen on mm:

- konstruktivistista ja kumulatiivista
- itseohjautuvaa ja strategista, jota tehostaa päämäärä.
- yksilön omien kokemusten ja näkemysten reflektointia sosiaalisessa ja kulttuurisessa ympäristössä.

(Soila ym. 2003, 72.)

Suunnittelua ohjaa myös oppijan henkilökohtaiset tarpeet, sekä opintoihin ja suoritettavaan tutkintoon sidotut tavoitteet. Jos tavoitteet määritetään etukäteen riittävän tarkasti, pysyvät puitteet myös paremmin kasassa, eikä esimerkiksi tuotettava oppimateriaali pääse paisumaan suhteettomiin mittoihin.

Verkko-opetukseen käytettävän oppimisalustan suunnittelussa voidaan käyttää apuna seuraavaa toimintojen ja verkko-ohjaajan roolien jaottelua:

- Tekniikka
- Hallinnointi eli toiminnan organisointi
- Puitteet sosiaaliselle verkossa oppimiselle
- Opiskelun ohjaus ja pedagogiikka

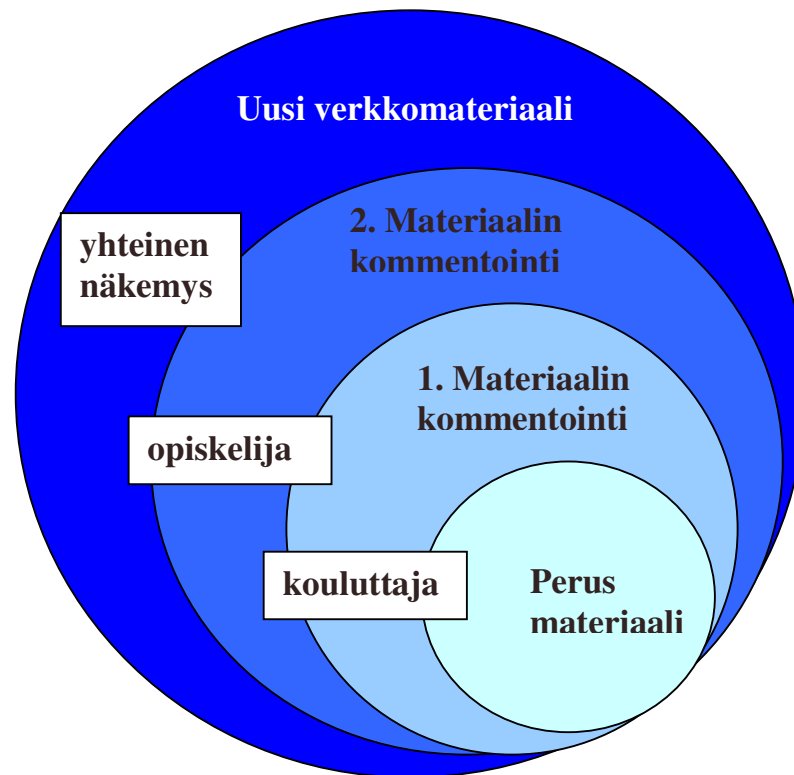
(Soila ym. 2003, 76.)

Tekniikka mahdollistaa hyvinkin paljon erilaisia toimintoja ja tapoja tehostaa oppimista, mutta ei tietenkään ole mikään itseisarvo. Jotta tekniikan hyödyntäminen ja toimivan verkkokurssin suunnittelu ja toteutus olisi ylipäätään mahdollista, edellyttää se opettajalta tiettyjä tietoteknisiä valmiuksia ja viestintätaitoja. Myös opiskelijoiden valmiudet suoriutua verkkokurssista on syytä kartoittaa ja tarvittaessa tarjota teknistä ohjausta. Tarve tähän painottuu usein kurssien alussa, jolloin tukiresursseja onkin syytä varata riittävästi.

Kun kurssikokonaisuutta suunnitellaan, on tärkeää huomioida kaikki siihen liittyvä hallinnointi, sekä miten ja kuka mitäkin kurssin aikana hoitaa. Millä aikataululla edetään, mitkä ovat kurssin yleiset pelisäännöt, miten se opiskelijoille tiedotetaan jne.

Verrattuna perinteiseen luokkaopetukseen, sosiaalinen vuorovaikutus saa verkossa uuden luonteen. Kaveria ei välttämättä nähdä kasvokkain, sanallinen viestintä toteutetaan usein kirjoittamalla, jolloin ilmeet, äänenpainot ja nyanssit kommunikoinnissa jäävät vääjäämättä pois. Tällaisessa tilanteessa oppimisyhteisön tulevan ilmapiirin kannalta on ensiarvoisen tärkeää sopia pelisäännöistä kurssin alussa. Millä ”kielellä” kullakin foorumilla keskustellaan, kuinka virallista ja valmista tuotetun tekstin pitää tapauskohtaisesti olla jne. Mitä paremmin osallistujat sisäistävät kurssin sisäisen toimintakulttuurin, sitä vapautuneempaa ja antoisampaa kurssituotoksena syntyvä aineisto on.

Vuorovaikutukseen perustuva oppiminen voi parhaimmillaan synnyttää uutta tietoa yhteisölle, jos tehtävien asettelu vastaa tavoitteita, ohjaaminen on tehty oikein ja yhteisön dynamiikka ja kemia toimivat.

Kuvio 3. Yhdessä rakennettavan verkkomateriaalin malli
(mukaillen Soila ym. 2003.)

Jotta oppimisympäristö olisi opiskelijoita aktivoiva, on oppimateriaali rakennettava verkkoon sen mukaisesti. Opintojen alkuvaiheessa muokatun materiaalin määrä on usein suuri. Oppijan edetessä ja asiantuntijuuden kasvaessa tietojen syventäminen tapahtuu usein dialogin keinoin, jolloin myös yhteistoiminnallisuuden merkitys kasvaa. Tällöin opintojen eri vaiheet on syytä huomioida, kun suunnitellaan mielekkäitä tehtäviä, pyrkien säilyttämään osallistujien aktiivisuus koko kurssin aikana.

Ohjaamalla opiskelijoita jakamaan vastuuta vuorotellen esimerkiksi teemoittain vaihtuvien pientehtävien vetäjinä, voidaan myös lisätä heidän sitoutumistaan verkkokursseilla opiskeluun.

6 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTUS JA TULOKSET

Kehittämishankkeen tuotoksena suunniteltiin ja rakennettiin verkossa toimiva työssäoppimista palveleva oppimisalusta, jonka välityksellä työssäoppimisjaksoihin liittyvistä asioista tiedottamisen ja muun tarvittavan yhteydenpidon on tarkoitus mahdollistua.

Vuoden 2006 lopulla opisto otti käyttöön Moodle- oppimisalustan, jonne aloimme kehittää kyseistä oppimisympäristöä. Ennen varsinaista kehitystyötä olimme mukana Moodle -oppimisympäristön käyttöön ja rakentamiseen liittyvissä koulutuksissa sekä muun muassa ”Työssäoppimisen käytäntöjä” -seminaarissa. Näistä koulutuksista saimme tietoa tulevaa oppimisympäristön suunnittelu- ja rakentamistyötä varten. Ennen oppimisympäristön suunnittelun alkua teimme kyselyn sekä työssäoppimispaikkojen edustajille että opistomme opiskelijoille. Kyselyjen tarkoituksena oli saada selville molempien osapuolten kiinnostus Moodle -alustalla toimivan oppimisympäristön mahdollista käyttöä kohtaan.

6.1 Kyselyt työssäoppimispaikkojen edustajille ja opiskelijoille

Työssäoppimispaikoille lähetimme kyselyt (LIITE 1) sähköpostin välityksellä, koska ajattelimme sen olevan tähän kehittämishankkeeseemme sopiva ja nopeampi vaihtoehto. Kyselyn linkki ei saamiemme tietojen mukaan kuitenkaan toiminut kaikkien vastaanottajien sähköpostissa odotetulla tavalla, joten valitsemamme menetelmä ei siltä osin ollut täysin toimiva. Tavoitteena oli tämän sähköpostitse 73:lle työssäoppimispaikalle lähetetyn kyselyn avulla selvittää, millaiset mahdollisuudet, kiinnostus ja valmiudet tietotekniikan käyttöön yrityksissä ja laitoksissa yleensä on olemassa. Toivoimme saavamme kyselyn avulla lisäksi joitakin mielipiteitä verkko-oppimisalustan rakentamiseksi mahdollisimman toimivaksi ja kiinnostavaksi.

Halusimme saada selville opiskelijoidenkin mielenkiinnon ja valmiudet työssäoppimisen verkko-oppimisalustan käyttöä kohtaan ja mielipiteitä siitä, millaista heitä erityisesti kiinnostavaa tietoa tai toimintoja verkko-oppimisympäristössä pitäisi olla. Laadimme pienimuotoisen sekä valintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä sisältävän kyselyn opiskelijoille. (LIITE 2) Opiskelijoille suunnatun kyselyn jaoimme heidän opistolla oleviin postilokeroihinsa. Valitsimme opiskelijoiden joukosta sellaiset ryh-

mät, jotka olivat jo suorittaneet työssäoppimisjaksoja, koska heiltä oletimme saavamme enemmän vastauksia, mielipiteitä ja ideoita. Jaoimme kyselyt 50:lle opiskelijalle.

6.2 Kyselytutkimuksen tuloksia

Työssäoppimispaikkoihin lähettämiimme 73:een kyselyyn saimme määräaikaan mennessä vastauksia yhteensä vain kymmeneltä yhteyshenkilöltä. Koska olimme saaneet jo tuolloin tietää linkin mahdollisesta toimimattomuudesta, laitoimme lisäkyselyjä, mutta emme saaneet enää uusia vastauksia. Pienestä vastausten määrästä päättelimme, että käsityöalan ja joillakin ohjauspainotteistenkaan työssäoppimispaikkojen yhteyshenkilöillä ei ole aikaa tai kiinnostusta vastata kyselyihin. Opiskelijoidenkin osalta vastausten määrä oli pieni, saimme määräpäivään mennessä 50:een lähettämäämme kyselyyn kymmenen vastausta. Työssäoppimispaikoista saamissamme vastauksista oli todettavissa, että vaikka kiinnostusta kyselymme kohteena olevaa asiaa kohtaan kerrottiin olevan olemassa, niin yhteydenpitoon ja verkossa työskentelyyn käytettävissä oleva aika oli hyvin rajallinen.

6.2.1 Työssäoppimispaikkojen kyselyn tuloksia

Kaikilla kyselyyn vastanneilla oli käytettävissään tietokone ja yhdeksällä kymmenestä myös Internet-yhteys. Kiinnostusta työssäoppimisen verkossa tapahtuvaan ohjeistukseen ja yhteydenpitoon oli yhdeksällä näistä kymmenestä kyselyyn vastanneesta. Tietoteknisiä taitojaan he arvioivat siten, että viisi katsoi niiden oleva hyvät viisi arvioi ne välttäviksi.

Työssäoppimispaikoista, joista saimme vastauksia, kaksi sijaitsi Kankaanpäässä eli välimatka lyhyin mahdollinen 0-20 km. Neljä sijaitsi 20-100 kilometrin etäisyydellä ja neljä taas yli 100 kilometrin päässä. Välimatkat jakautuivat siinä mielessä mielenkiintoisesti, että mikäli pystyisimme tekemään kaikkien yhteistyössä toimivien työssäoppimispaikkojen kesken vastaavan vertailun, olisi tulos oletettavasti prosentuaalisesti melko lähellä nyt saatua jakaumaa. Tosin välimatkan pituuden ja esimerkiksi kiinnostuksen verkossa työskentelyä kohtaan ei oikeastaan voi katsoa tässä kohden olevan toi-

sistaan riippuvaisia tekijöitä, vaikka kysymystä tehdessämme ajattelimmekin työssäoppimispaikan etäisyyden vaikuttavan kiinnostukseen

Ajankäyttöön liittyvään kysymykseemme seitsemän vastasi heillä olevan aikaa myös verkossa tapahtuvaan työssäoppimista koskevaan yhteydenpitoon. Kaksi vastasi, että aikaa ei ole ja yksi kertoi sitä olevan jonkin verran. Ajan käytön määrää kysyessämme kuusi ilmoitti verkossa tapahtuvaan yhteydenpitoon olevan aikaa keskimäärin noin 30 minuuttia viikossa ja kaksi totesi sitä olevan vain noin 10 minuuttia viikossa.

Oppilaitoksen ja työssäoppimispaikan välisen yhteistyön merkityksen katsottiin olevan melko tärkeää, vain yksi vastasi sen olevan erittäin tärkeää ja kaksi taas vastasi, että sillä ei ole merkitystä. Opiskelijoiden työssäoppimisjaksojen katsoi seitsemän vastaajaa olevan melko tärkeitä, kolme vastasi tämän kysymyksen kohdalla sen olevan erittäin tärkeää. Opiskelijaryhmien vierailut olivat neljän vastaajan mielestä erittäin tärkeitä ja viisi oli sitä mieltä, että ne ovat melko tärkeitä. Yksi vastaaja oli sitä mieltä, että opiskelijavierailut työpaikalla haittaavat työskentelyä. Näistä edellä luetelluista vastauksista voitaneen päätellä, että työelämän ja oppilaitosten välinen yhteistyö koetaan kuitenkin vähintään melko tärkeäksi.

Tiedottamisen koettiin tämän työssäoppimispaikoille tehdyn kyselyn perusteella toimineen hyvin tai kohtalaisesti. Yleisesti ottaen huonoiten informaatiota oli saatu työpaikalla suoritettujen näyttötutkintojen arviointiin liittyvistä asioista. Muuten tietoa oli saatu keskimäärin hyvin tai ainakin kohtalaisesti eli parantamisen varaa tiedottamisessa toki on.

Työssäoppimispaikkojen ja oppilaitosten yhteisten kehityshankkeiden merkitys ja kehittämistyöt yleisesti olivat vastaajien mielestä pääosin tärkeitä ja esimerkiksi yrityksiltä oppilaitoksille tulevat tuotekehitystehtävät ja projektit olivat viiden vastaajan mielestä jopa erittäin tärkeitä. Kysyimme myös, löytyykö verkostoitumisen kehittämiseen sekä harjoittelijoiden rekrytointiin kiinnostusta; näitä pidettiin pääosin tärkeinä asioina. Kaksi vastasi, että niillä ei ole merkitystä ja kolme vastasi verkostoitumisen kehittämisen -kohdalla sen olevan erittäin tärkeää. Opiskelijarekrytointin katsottiin olevan pääosin melko tärkeää, vain kaksi vastasi sen olevan erittäin tärkeää ja kaksi koki sen merkitysettömäksi. Kysyimme myös; mitä työssäoppimispaikoilla ajatellaan opiskelijoiden osaamisrekisteristä. Tämän kysymyksen kohdalla vastaukset jakautuivat

tasaa, kolme vastasi sen olevan erittäin tärkeää ja kolme taas katsoi, että sillä ei ole merkitystä, neljä piti osaamisrekisteriä tärkeänä.

Kaksi viimeistä kysymystä kohdistuivat kehittämishankkeemme pilottikokeiluun. Kysyimme halukkuutta osallistua siihen tai ainakin kuulemaan lisää hankkeesta. Kiinnostusta hankkeeseen oli lähes kaikilla, sillä vain yksi ilmoitti, ettei halunnut lisätietoa. Kuusi ilmoitti olevansa kiinnostuneita osallistumaan pilottikokeiluun, kahta vastaajaa hanke ei kiinnostanut lainkaan.

Työpaikkaohjaajilta saimme kyselyn myötä vain jonkin verran vapaasti kirjoitettuja lisäkommentteja ja mielipiteitä, tässä joitakin koottuna:

- ” en aina tiedä, mitä minulta työpaikkaohjaajana odotetaan, pitäisikö opiskelijan tehdä ’ talon töitä ’, vai pitäisikö hänen saada erikoisesti ohjausta hänelle itselleen tärkeissä asioissa ja saada tehdä omia juttujaan ohjauksessa ”
- ” jonkin verran voin käyttää aikaa yhteydenpitoon, mutten voi sitoutua suureen määrään vastauksia ”
- ” kiinnostavaa, jos vain saisi aikatauluun sopimaan ”
- ” Työssäoppimiseen liittyvät tavoitteet liittyvät arviointiin niin kiinteästi, että molemmat asiat tulisi käydä hyvissä ajoin, viimeistään jakson alussa läpi ohjaavan opettajan taholta. Opiskelijalla ei itsellään ole välttämättä käsitystä kokonaisuudesta. Valmiit arviointilomakkeet hyvät, mutta mitä ja miten arvioidaan siinä on vielä kehittämistä ja miettimistä. ”
- ” en osaa sanoa kun en tiedä minkä verran pystyn sitä itse hyödyntämään, uskoisin sen kuitenkin tuovan hyviä asioitakin tullessaan ”
- ” tulisimme tutuiksi opiskelijoille ”
- ” pitäisin mielelläni yhteyttä opiskelupaikkaan, mutta en atk:n välityksellä; toki sekin on mahdollista ”
- ” en usko verkkoon ’ työkaluna ’ sen kummemmin kuin puhelimeen, sähköpostiin, kirjeisiin tai henkilöiden matkustamiseen, mutta yhteistyötä kyllä toivoisin lisää varsinkin työssäoppijoihin liittyen. ”

Opiskelijoiden työssäoppimisen tavoitteissa vaikutti työssäoppimispaikoilta saatujen kommenttien perusteella olevan jonkin verran epätietoisuutta, samoin koettiin arvioinnin kohdalla olevan vielä kehittämistä muun muassa arviointilomakkeissa. Työssäoppimispaikkojen edustajat kertoivat pitävänsä mielellään yhteyttä oppilaitokseen, mutta verkon toimintaan ei oikein uskottu tai sitten ei tiedetty, miten itse ehtii toimia tai hyödyntää verkkotyöskentelyä apunaan.

6.2.2 Opiskelijakyselyn tuloksia

Opiskelijoilta kysyimme kokivatko he ammatillisen osaamisensa lisääntyneen työssäoppimisen myötä ja miten he kokevat saaneensa työssäoppimiseen liittyvää tietoa ja ohjeistusta. Lisäksi kysyimme miten he mahdollisesti suhtautuisivat verkossa tapahtuvaan työssäoppimisen ohjaamiseen ja uskoisivatko käyttävänsä verkkooppimisympäristöä.

Kymmenestä vastanneesta viisi opiskelijaa koki työssäoppimisen lisänneen ammatillista osaamista reilusti ja viisi jonkin verran. Kaikki kymmenen vastasivat saaneensa työssäoppimiseen riittävästi ohjeistusta ja tietoa. Kukaan ei ilmoittanut tarvitsevana mitään lisätietoa, vaikka kyselylomakkeessa oli varattu tilaa myös omille ehdotuksille.

Kysymykseemme verkkoympäristön käytöstä vuorovaikutusvälineenä kahdeksan vastasi uskovansa toimivuuteen ja kaksi vastasi tähän kohtaan että ei tiedä. Kysyimme myös verkossa toimivan oppimisympäristön tarpeellisuudesta itselle ja vastaukset jakautuivat tasan eli viisi koki sen olevan tarpeellinen ja viisi ei tiennyt olisiko se heille tarpeen. Kuusi opiskelijoista uskoi käyttävänsä työssäoppimisen verkkoympäristöä, kun taas neljä opiskelijaa ilmoittivat epävarmuutensa sen käytön suhteen eli ilmoittivat en tiedä -vastauksen.

Saimme kyselylomakkeissa opiskelijoiltakin muutamia kommentteja ja mielipiteitä. Kysymykseen, mitä työkaluja tai ohjeita Moodle -oppimisalustalla voisi olla, saimme seuraavia kommentteja:

- ” päiväkirja, palsta ja tiedottamista”
- ”yleisohjeita, jotka liittyvät ihan perusasioihin”

- ” toisaalta verkko voisi toimia myös kanavana luokanvalvojan ja opiskelijan välillä jossa voisi vaihtaa luottamuksellisesti mielipiteitä – myös negatiivisia, verkossa voisi olla myös vihjeitä siitä, minäkalaisiin asioihin olisi hyvä kiinnittää huomiota”
- ” mielestäni tarvitsisi ensin kartoittaa onko kaikilla mahdollisuus tietokoneen käyttöön ja osaako sitä käyttää... nuoremmilla on jo taidot ja varmasti kotikoneetkin, mutta ’vanhemmalla’ sukupolvella (aikuisopiskelijoilla) ei...”
- ”avoimia työpaikkoja, esittelyjä to-paikoista, opiskelijoiden kokemuksia ja tarinoita to-paikoista. To-opiskelijan oikeudet, velvollisuudet ym. ohjeet listattuna...”
- ” vaikka niitäkin (kirjoittaja viittaa kysymyksen esimerkkeihin, joita olivat yleisohjeet työssäoppimiseen, tietoa työssäoppimispaikoista, työssäoppimisen päiväkirjasivuja jne.) ... ja sitten voisi olla sellainen tsättäily sivu, et vois vaihtaa kuulumisia opiskelijatovereiden kanssa ja tietty ohjaavan opettajankin kanssa. Voisi olla mahdollista keskustella reaaliajassa ja sitte niinkin, et voi jättää vaik kysymyksen tai kommentteja & valokuvia sinne ja ope / kaveri vois vastata ja kommentoida kun käyvät verkossa. Siä vois olla mahdollisuus henkilökohtaisiin ja yleisiin keskusteluihin, vois valita siis näkyköne kaikilla vai vain jollakin valitulla henkilöllä.”

Kysyimme myös seuraavanlaisen kysymyksen: Jos kädentaito-oppilaitoksella ja työelämän edustajilla olisi yhteinen ”nettitori”, niin mitä siellä opiskelijan näkökulmasta pitäisi olla, mitä voisi esimerkiksi tiedottaa tai ilmoittaa? Saimme tähän paljon kommentteja, joitakin koottuna seuraavassa:

- ”nettisivuilla vois julkasta valmistuneet ja antaa mahdollisuus heille tehdä sinne halutessaan pieni esityskansio, jonka työnantaja vois klikata ja katsoa ja siä olis sitten yhteystiedot...”
- ”opiskelijoiden cv, markkinointikirje jne.”
- ”avoimet työpaikat esillä > alaan liittyen”
- ”alan työpaikkoja löytää harvemmin yleisiltä työpaikkafoorumeilta eli avoimet työpaikat tietoon, projektit ym. hankkeet, joissa tietotaitoamme tarvitaan / halutaan”.

- ”myös opiskelijat voisivat mainostaa itseään (ohjaus) ja tuotteitaan”
- ”vapaat työpaikat, kiinnostuneet työllistäjät, työssäoppimispaikat, kesätyöt”
- ”tiedottamista”
- ”vaikka huutokauppa, missä myydään erilaisia välineitä jne. sekä vois myydä tai keskustella omista valmistelemistaan tuotteista foorumeilla
- opiskelijan näkökulmasta: vois olla tarjolla erilaisia ohjaussessioita, joista maksetaan niin kuin oikeillakin työmarkkinoilla (Laatu varmistettu niin, että ohjaukset voisivat olla myös näyttöjä)”
- ”työelämänedustajat voisivat tilata myös erilaisia suunnittelutöitä (joita opettajat valvovat) hinta on neuvottelukysymys, mutta ei ilmaiseksi”
- ”opiskelijoiden työhalukkuudesta”
- ”työnantajien halusta palkata työntekijä.”

Verkko-oppimisympäristö koettiin opiskelijoiden taholta lähinnä tiedottamisen kannalta tärkeäksi, mutta mahdollisesti tärkeänä vuorovaikutusvälineenäkin. Reaaliaikaisen verkko-keskustelun mahdollisuus opettajan tai opiskelutoverin kanssa nähtiin myös tärkeänä. Artesaaniopiskelijoilla oli kyselyn tuottamien vapaamuotoisten vastausten perusteella selkeästi huoli työpaikkojen saannista, varsinkin juuri oman alan työtilaisuuksien löytymisestä. Toisaalta he näkivät verkkoympäristön mahdollisuutena markkinoida omaa osaamistaan mahdollisille työssäoppimis- tai työpaikoille.

7 MOODLE OPPILAITOKSEN TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN TUKENA

- Näkökulmia artesaanikoulutuksen työelämäyhteistyön kehittämisessä

1. näkökulma - työpaikkaohjaajat

Kankaanpään opistolla artesaanikoulutuksessa työssäoppiminen tapahtuu lähinnä opiskelijoiden kotipaikkakunnilla. Tämä siksi, että Kankaanpäästä ja sen ympäristökunnista ei löydy riittävää määrää käsi- ja taideteollisuuslalla toimivia tai ohjaustoimintaa harjoittavia yrityksiä työssäoppimispaikoiksi.

Koska artesaaniopiskelijat hakeutuvat Kankaanpään opiston artesaanikoulutukseen kaikkialta Suomesta, välimatkat työssäoppimispaikkojen ja oppilaitoksen välillä kasvavat melkoisiksi. Tämä taas johtaa työpaikkaohjaajien vaisuun innostukseen lähteä koulutukseen kauas kotipaikkakunnaltaan. Ja kun vielä tarkastellaan alan työssäoppimispaikkojen yritysrakennetta (suuri osa yhden hengen käsityöyrityksiä), on selvää, ettei yksityisyrittäjää ole helppoa houkutella kouluttautumaan omalla työajalla, korvauksetta ja kaukana verstaaltaan, jossa työt samaan aikaan seisovat paikallaan.

Oletus: Verkossa tapahtuva työpaikkaohjaajien koulutus (verkkokurssi) tai sen lähijaksojen tueksi verkkoon rakennettu ”informaatiopiste” voisi kiinnostaa pieniä käsityöyrityksiä enemmän kuin omakustanteiset matkat Kankaanpäässä järjestettävään koulutukseen.

2. näkökulma – työssäoppijat

Työssäoppimisen aikana ohjaavan opettajan resursseja on mahdollista kohdentaa tarkemmin niiden opiskelijoiden tukemiseen, jotka sitä enemmän tarvitsevat. Tämä ei tarkoita sitä, että työssäoppimisen verkkomateriaalilla tultaisiin korvaamaan käynnit työssäoppimispaikoilla. Päinvastoin, on mahdollista löytää entistä parempia keinoja ja tehokkaampia tapoja varmistaa työssäoppimisen laatu myös etäällä sijaitsevissa kohteissa.

Artesaaniopiskelijoiden keski-ikä nuorenee vuosi vuodelta. Kankaanpään opiston opetussuunnitelmapohjaisessa artesaaniryhmässä on suoraan peruskoulusta opintoihin hakeutuneita noin puolet. Tämä tarkoittaa sitä, että työssäoppimispaikka saattaa olla monelle ensimmäinen kontakti työelämään ja sen tapakulttuuriin. Vaikka työpaikkaohjaajan koulutuksessa korostetaankin työssäoppijan ensitapaamisessa turvallisen ilmapiirin luomiseen ja käytäntöihin perehdyttämiseen, on opiskelijan tovereiltaan saama vertaistuki myös erittäin tärkeää.

Oletus: Verkossa tapahtuva keskustelu muiden työssäoppijoiden kesken voisi antaa tukea epävarmuuden keskellä. Tälle sukupolvellehan se on muutenkin

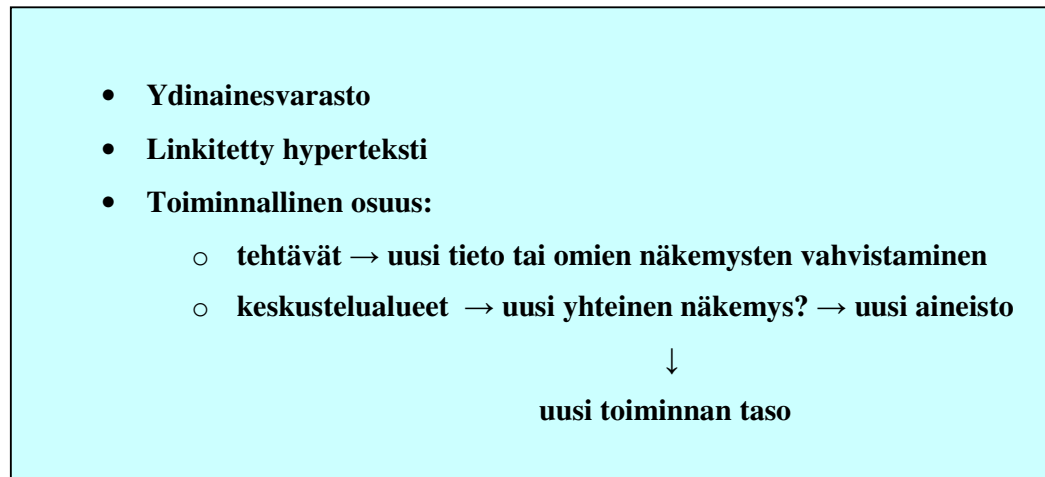
luontaista ”sosiaalista” toimintaa. Työssäoppimisen infopankki linkkeineen ja mahdollisuus palauttaa työssäoppimispäiväkirja esim. viikoittain oppimisolustan palautuskansioon helpottaisi työssäoppijan ja ohjaavan opettajan kommunikointia koko työssäoppimisjakson aikana.

3. näkökulma – opiskelijan ja työelämän kohtaaminen

Käsi- ja taideteollisuusalailla yritys rakenne on työssäoppimispaikkojen suhteen ongelmallinen. Pienet nyrkkipajat eivät jatkuvasti tarvitse koulutettavaksi itselleen uusia työntekijöitä. Jotkut kokevat opiskelijasta koituvan enemmän haittaa kuin hyötyä. Se on ymmärrettävää yrityksessä, jossa kaikki muu toiminta seisoo, kun työssäoppijaa perehdytetään työtehtäviin, joista hän ei kenties heti tai koko jakson aikana suoriudu toivottavalla tavalla. Pienyrittäjä elää tekemistään työtunneista, eikä yhteiskunnallisesti tärkeiden asioiden palkatta hoitamisesta.

Toki moni pienyrittäjä on myös hyvien kokemuksiensa myötä halukas ottamaan toistuvasti uusia työssäoppijoita. Toiveina on usein esitetty työssäoppimisjaksojen sijoittelua lukuvuoteen erilaisten sesonkien kohdalle, jolloin tehtävää oikeasti olisi.

Oletus: Tarvitaan oppilaitoksen työelämäfoorumi, joka kokoaa osaavat artesaaniopiskelijat ja käsityöyritykset tarpeineen. Oppilaitoksen koordinoimat projektihankkeet mahdollistaisivat opiskelijoiden työssäoppimisen suorittamisen vaihtoehtoisesti yrittäjinä esimerkiksi foorumin sisään rakennetun osuuskunnan puitteissa. Opiskelijoiden CV:t antaisivat paremman kuvan monialaisen artesaaniopiskelijan erityisosaamisesta.

Kuvio 4. Suunnitelmaluonnos toteutettavasta mallista; kurssin toiminnalliset kulmakivet

7.1 Kurssien suunnittelu Moodle-alustalle

Kurssia suunniteltaessa oli tavoitteena alusta lähtien pitää kurssinäkömä selkeänä ja johdonmukaisena. Kategoriat (lohkot kurssialueella) pyrittiin rakentamaan siten, että ne toimisivat itsenäisinä asiakokonaisuuksina, jossa myös ”täsmälinkit” löytyvät.

Ajatuksena oli, että Moodleen tuleva verkkokurssi toimisi alkuvaiheessa lähinnä työssäoppimisen info-pisteenä lähikoulutuksen tukena. Myöhemmässä vaiheessa interaktiivisia toimintoja lisättäessä, myös kurssin ohjausresursseja lisättäisiin.

Kankaanpään opistolla oli paljon valmista työssäoppimiseen liittyvää materiaalia, mutta aineisto oli tallennettu keskenään erilaisiin formaatteihin. Myös aineistojen näkökulmat poikkesivat toisistaan paljon, joten uudelleen muokkausta tarvittiin melkoisesti. Pääasiallisesti teksti luotiin sivuille kirjoittamalla Moodlen omalla teksti-editorilla ja tallennettiin web-sivuna.

Moodlen työkalujen opettelu vei jonkin verran aikaa, mutta perustoiminnot olivat kuitenkin suhteellisen yksinkertaisia käyttää. Ongelmia oli lähinnä eri selaimien käytön, jolloin esimerkiksi tekstieditorin muotoilutyökalut eivät olleet käytössä.

7.2 Tekijänoikeus linkityksissä

Valmista työssäoppimiseen liittyvää materiaalia löytyy internetistä paljon. Se, miten sitä voi laillisesti hyödyntää rikkomatta tekijänoikeuslakia, ei ole aina itsestään selvää. Esimerkiksi linkkejä luotaessa on syytä tehdä hakulinkki toisen verkkopalvelun sivulle siten, että sivu aukeaa uuteen selainikkunaan. Tällöin sivuston käyttäjälle käy selväksi, että hän siirtyy toiseen verkkopalveluun. Jos linkki avaa toisen verkkopalvelun samaan selainikkunaan, voi sivuston käyttäjä saada virheellisen käsityksen palvelun tarjoajasta. Myös toisen palvelun sivuille johtavien syvälinkkien kanssa kannattaa olla varovainen. (Kalliala 2002.)

8 MOODLEN KURSSIALUEET

8.1 Työpaikkaohjaajien ja työssäoppijoiden kurssialueet

TO-työpaikkaohjaajat-sivuston (LIITE 3) tarkoituksena on toimia osana Kankaanpään opiston artesaanikoulutuksen kanssa yhteistyötä tekevien työpaikkaohjaajien koulutusta. Ajatuksena on, että opiskelijat koulutetaan ennen työssäoppimisjaksoa käyttämään Moodle-ympäristöä. Työssäoppimisjakson alussa heille annetaan tehtäväksi opastaa ohjaajaansa työpaikkaohjaajien kurssin käytössä.

Tälle työpaikkaohjaajille tarkoitettulle kurssisivulle on koottu mm. työssäoppimisen käytäntöjä, käsitteistöä, säädöksiä, ohjeita, vinkkejä, linkkejä sekä työssäoppimisen dokumentointia varten lomakepohjat pdf-muodossa.

Työpaikkaohjaajalla on mahdollisuus testata tietojaan ohjaajana täyttämällä tehtävä-osiossa tehtävä 1. Tehtävä 2. liittyy oman työpaikan perehdyttämismateriaalin laadintaan.

Halutessaan osallistuja voi osallistua keskusteluun muiden työpaikkaohjaajien kanssa tähän tarkoitettuun keskustelualueella. Foorumilla voi myös osoittaa kysymyksiä ohjaavalle opettajalle, mitä ikinä se koskeekaan. Keskustelualue on kuitenkin yleinen eli viestit näkyvät kaikille foorumin osallistujille. Suoraan ja

ainoastaan opettajalle tarkoitettu viestiliikenne hoidetaan joko sähköpostilla tai aineiston palautuslaatikon kautta.

Tarkoituksena on, että tätä oppimis- ja tiedonjakoalustaa kehitetään edelleen osallistujien tarpeiden ja toiveiden mukaan, joten osallistujien kommentteja seurataan. Jatkossa kurssialustan toimintoja täydennetään enemmän aktivoivaan suuntaan, esimerkiksi lisäämällä tehtäviä (kehittämisvaiheen aikana alue on rakennettu, mutta tavoitteellisia tehtäväkokonaisuuksia ei vielä ole lisätty).

Opiskelijoiden alueessa (LIITE 4) noudatettiin pääpiirteittäin samaa metodologiaa, kuin työpaikkaohjaajien sivulla. Näkökulma aiheeseen muokattiin opiskelijalle sopivammaksi. Tärkeänä osa-alueena pidettiin alusta lähtien mahdollisuutta keskustella ”samassa liemessä” olevien kanssa.

8.2 ARS ProjekTori – oppilaitoksen ja työelämän yhteisfoorumi

Tämä moodle-alue on tulevan web-sivuston hahmomalli, joka on myös mahdollista ottaa koekäyttöön pilottiryhmän kanssa. ARS ProjekTorin (LIITE 5) tarkoituksena on koota yhteen työelämän ja artesaaniopiskelijoiden yhteisiä intressejä ja jäsentää ne foorumin osa-alueille helposti löydettävään muotoon.

ARS ProjekTori pyrkii etsimään keinoja ja toimintatapoja entistä joustavamman työssäoppimisen toteuttamiselle keräämällä esimerkiksi tuotekehitykseen tai ideointiin liittyviä toimeksiantoja sekä muita räätälöityjä asiakastöitä projektitorille, josta opiskelijat voivat niitä ohjaavan opettajan tuutoroimana kerätä.

Kurssialueesta löytyy lisäksi opiskelijoiden toivoma ”Rompetori”, jonka sisällä vaihdetaan, ostetaan ja myydään raaka-aineita (kierrätys-), käytettyjä koneita ja laitteita.

ARS ProjekTori tullaan rakentamaan uudelleen Moodle-ympäristön ulkopuolelle, koska näkyvyys ja markkina-arvo esimerkiksi opiskelijoiden CV:iden osalta on olematon oppimisalustan sisällä. Oppimiseen liittyvät toiminnot tullaan liittämään opiskelijoiden työssäoppimisen kurssialueelle.

9 JOHTOPÄÄTÖKSET JA HANKKEEN JATKO

Kehittämishanke on ollut mielenkiintoinen ja haastava, tosin sen käynnistäminen ei onnistunut siinä aikataulussa kuin oli suunniteltu. Koska Kankaanpään opiston tulevasta työssäoppimisen verkkoalustasta ei ollut vielä tietoa vuoden 2006 keväällä, jolloin olimme hanketta aloittelemassa, emme päässeet aloittamaan kehittämistyötämme ajallaan. Työssäoppimiseen ja verkko-oppimisympäristöjen käyttöön liittyvät koulutukset nähtiin kehittämishankkeen toteuttamisen kannalta katsoen tarpeellisiksi. Koulutuksiin osallistumiseen kului aikaa ja näin hankkeen aloitus pitkittyi siitäkin syystä.

Olemme tämän kehittämishankkeen kuluessa saaneet tutustua mielenkiintoiseen, omassa työyhteisössämme vielä suhteellisen vähän käytettyyn oppimisympäristöön - verkkoon. Kehittämishanke on edellyttänyt paljon valmistelevaa työtä, jo mainittuja kouluttautumisia esimerkiksi työssäoppimisen uusiin käytänteisiin ja tietoverkkojen käyttöön oppimisessa sekä kirjallisuuteen ja muihin tietolähteisiin tutustumista. Työprosessimme aikana on syntynyt myös uusia ajatusmalleja kädentaitoalan työssäoppimisen toteuttamiseen esimerkiksi oppilaitoksen sisällä itsenäisissä työelämäprojekteissa.

Odotimme kehittämishankkeeseen laadittujen kyselytutkimusten antavan tietoa työssäoppimispaikkojen ja opiskelijoiden kiinnostuksesta verkkoympäristössä tehtävästä yhteistyöstä. Toivoimme niiden avulla saavamme myös vahvistusta oletuksillemme verkkoympäristössä toimimista kohtaan. Vastausprosentti oli kummassakin kyselyssä pieni, mutta saamamme aineisto mukaili kehittämishankkeen tavoitteiden lähtökohtina olleiden olettamustemme suuntaa. Työpaikkaohjaajilta saamiemme vastausten vähäiseen määrään todennäköisesti vaikutti myös se, että sähköpostin linkkinä lähettämämme kyselysivun osoite ei kaikissa ohjelmissa toiminut. Saimme vastaajilta kuitenkin joitain hyviä rakentavia kommentteja ja mielipiteitä.

Työssäoppimispaikkojen edustajat totesivat haluavansa pitää yhteyttä oppilaitokseen, mutta verkon toimintaan ei vielä oikein uskottu. Toisaalta työssäoppimispaikoilla ei tiedetty, miten verkossa työskentelyyn riittää aikaa. Opiskelijat pitivät verkko-oppimisympäristöä tärkeänä lähinnä tiedottamisen kannalta. Toiset näkivät

sen tärkeänä vuorovaikutusvälineenä. Reaaliaikaista verkko-keskustelun mahdollisuutta opettajan tai opiskelutoverin kanssa pidettiin tärkeänä. Artesaaniopiskelijoilla oli kyselyn perusteella selkeä huoli työpaikkojen saannista ja varsinkin oman alan työtilaisuuksien löytymisestä. He näkivät verkkoympäristössä mahdollisuuden markkinoida omaa osaamistaan työssäoppimis- tai työpaikoille. Osaamisen markkinointia ei tosin ole syytä piilottaa rajatulle oppimisalustalle, vaan se kannattaa esitellä mahdollisimman näkyvästi, esimerkiksi linkittämällä suoraan Kankaanpään opiston kotisivuille.

Moodle -oppimisympäristön kehittämistyö vaati kovasti yhteistyötä ja intensiivistä paneutumista asiaan. Oppimisalustalle rakennettujen kurssialueiden muotoutumiseen vaikuttivat sekä hankkeen aikana jalostuneet ajatuksemme että erilaisissa koulutuksissa ja seminaareissa työssäoppimisen asiantuntijoiden ja kollegoiden kanssa käytyissä hedelmällisissä keskusteluissa syntyneet ideat. Verkko-oppimisympäristö on vielä prototyyppiasteella, joten kehittämistyö jatkuu. Kurssisisältöjä tultaneen muokkaamaan toiminnallisempaan suuntaan. Alustalla olevien kurssien tavoitteita laajennetaan tulevaisuudessa siten, että ne toimivat myös lähiopetuksesta irrallisena itsenäisenä verkkokurssina työpaikkaohjaajien koulutuksissa.

Työpaikkaohjaajien palaute kurssialueen rakenteesta ja sisällöstä jäi toistaiseksi yhteen kommenttiin, jossa todettiin, että kurssialueella on paljon asiaa. Ehkä myös tästä syystä, palautteen antaja toivoi sivustoon lyhyttä ja helposti ensisilmäyksellä huomattavaa yhteenvetoa asiasisällöstä (= työssäoppiminen lyhyesti). ARS Projektori -alueen projektifoorumia kommentoitiin mielenkiintoiseksi ja tervetulleeksi. Palautteen antanut käsityöyrittäjä ilmoitti kiinnostuksensa pysyä mukana, kun hankkeen pilottivaihe käynnistyy.

LÄHTEET

Frisk, T. 2005. Työssäoppimisen käytäntöjä. Opetusministeriö ja Opetushallitus. Educa-Instituutti Oy. Helsinki: Edita Prima Oy.

Frisk, T. ja Antila, P. 2004. Kohti työssäoppimisen hyviä käytäntöjä. Educa-Instituutti Oy. Helsinki:Edita Prima Oy. Luettavissa: www.educa.instituutti.fi. [Luettu 3.3.2007]

Kalliala, E. 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Kuusi, H. Ammatillinen koulutus vuoden näyttämöllä, Spektri –lehti nro 2/2005

Luoto, I. ja Leppisaari, I.(toim.) 2005. Kasvamassa verkko-opettajuuteen. Saarijärvi:Gummerus Kirjapaino Oy.

Mykrä, T. 2007. Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä -opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla. Educa-instituutti Oy. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Opetushallituksen julkaisu. 2003. Opettajan työelämäosaamisen opinnot. Helsinki: Edita Prima Oy. Luettavissa: <http://www.edu.fi/julkaisut/tyoelamaoppi.pdf> [Luettu 4.4.2007]

Opetusministeriön julkaisuja. 2004:6. Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto. Koulutus ja tutkimus 2003-2008 kehittämissuunnitelma. Helsinki: Yliopistopaino. Luettavissa: <http://www.minedu.fi/julkaisut/index.html> [Luettu 4.4.2007]

OPM. Ammatillista koulutusta koskevat lait ja säädökset. Luettavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lait_ja_saeaedokset/?lang=fi [Luettu 23.01.2007]

Opetusministeriön julkaisu. Valtion, kuntien, työelämän ja keskusjärjestöjen suositus. 2005. Suositus työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä. Luettavissa: <http://www.edu.fi/tonet/fin/tyonantaja/suomisuositus.pdf> [Luettu 23.01.2007]

Pohjonen, P. 2005. Työssäoppiminen. Ammatillisen osaamisen perusta. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Pohjonen, P. 2001. Työssäoppiminen tarkasteltuna ammatillisen aikuiskoulutuksen ja työelämän näkökulmasta. Sarjassa Acta Universitatis Tamperensis; 844, Tampereen yliopisto Tampere: Tampereen yliopisto. Luettavissa: <http://acta.uta.fi> [Luettu 23.01.2007]

Sahlberg, P. & Leppilampi, A. 1994. Yksinään vai yhteisvoimin? Yhdessä oppimisen mahdollisuuksia etsimässä. Helsinki: Yliopistopaino.

Soila, S. ja Tervola, T. (toim.) 2003. Tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön väyliä ja karikoita. Saarijärvi: Hämeen ammattikorkeakoulu.

LIITE 1: Kysely työssäoppimispaikoille ja saatekirje

Nimi

Page 1 of 3

<p>1. Yhteystiedot</p> <p>Yrityksen nimi: _____ Toimiala: _____</p> <p>Sähköpostiosoite: _____</p> <p>Lyhyt kuvaus yrityksen toiminnasta: _____</p> <p>Työssäoppimisen yhteyshenkilö yrityksessä: _____</p> <p>Yhteyshenkilön yhteystiedot: Sähköpostiosoite: _____ Puhelin: _____ Fax: _____</p> <p>Postiosoite: _____</p>																																																																		
<p>2. Työpaikan resurssit ja atk-taidot</p> <p>a. Onko yrityksessänne / työpaikallanne käytettävissä tietokone?</p> <p>b. Onko yrityksessänne / työpaikallanne internetyhteys?</p> <p>c. Onko yrityksellänne / työpaikallanne kiinnostusta verkossa tapahtuvaan (työssäoppimista koskevaan) yhteydenpitoon?</p> <p>d. Onko teillä yrityksessänne / työssänne aikaa verkossa tapahtuvaan (työssäoppimista koskevaan) yhteydenpitoon?</p> <p>e. Miten paljon arvioitte voivanne käyttää aikaa / viikko verkossa tapahtuvaan yhteydenpitoon?</p> <p>f. Miten arvioisitte omia / yrityksenne työpaikkaohjaajan atk-taitoja?</p> <p>Muuta huomioitavaa, kommentteja tai lisätietoja tähän osioon liittyen.</p>	<p>kyllä ei</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>10 min 30 min 1-2 h</p> <p>☐ ☐ ☐</p> <p>hyvät väittävät ei lainkaan</p> <p>☐ ☐ ☐</p>																																																																	
<p>3. Työelämän ja oppilaitoksen välinen yhteistyö</p> <p>3.1. Miten tärkeää edustamanne yrityksen kohdalla on:</p> <p>a. Oppilaitosten ja työelämän yhteistyö?</p> <p>b. Opiskelijoiden työssäoppimisjaksot?</p> <p>c. Yhteistyöhankkeet ja projektit oppilaitosten ja työelämän välillä (tuotekehitys, verkostoituminen, jne.)</p> <p>d. Opiskelijaryhmien opintovierailut ja tutustumiskäynnit?</p> <p>e. Opettajien työelämäjaksot (= opettajien työelämätietojen päivitys)</p> <p>Lisätietoja: _____</p> <p>3.2 Miten koet saaneesi tietoa seuraavista työssäoppimisen käsitteistä:</p> <p>a. Työssäoppimisen prosessi (kokonaisuus)?</p> <p>b. Työssäoppimista koskevat säädökset?</p> <p>c. Työpaikkaohjaajan rooli?</p> <p>d. Työssäoppimisen arviointi?</p> <p>e. Työpaikalla suoritettujen näyttöjen arviointi?</p> <p>f. Työssäoppimista koskevat dokumentit (sopimukset, yms.) ja niiden täyttö?</p> <p>Muuta huomioitavaa: _____</p>	<p>1 = erittäin tärkeää 2 = melko tärkeää 3 = ei merkityksellistä 4 = haittaa työskentelyä</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>d.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>e.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table> <p>1 = hyvin 2 = kohtalaisesti 3 = huonosti 4 = ei lainkaan</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>1</th> <th>2</th> <th>3</th> <th>4</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>a.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>b.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>c.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>d.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>e.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>f.</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </tbody> </table>		1	2	3	4	a.	☐	☐	☐	☐	b.	☐	☐	☐	☐	c.	☐	☐	☐	☐	d.	☐	☐	☐	☐	e.	☐	☐	☐	☐		1	2	3	4	a.	☐	☐	☐	☐	b.	☐	☐	☐	☐	c.	☐	☐	☐	☐	d.	☐	☐	☐	☐	e.	☐	☐	☐	☐	f.	☐	☐	☐	☐
	1	2	3	4																																																														
a.	☐	☐	☐	☐																																																														
b.	☐	☐	☐	☐																																																														
c.	☐	☐	☐	☐																																																														
d.	☐	☐	☐	☐																																																														
e.	☐	☐	☐	☐																																																														
	1	2	3	4																																																														
a.	☐	☐	☐	☐																																																														
b.	☐	☐	☐	☐																																																														
c.	☐	☐	☐	☐																																																														
d.	☐	☐	☐	☐																																																														
e.	☐	☐	☐	☐																																																														
f.	☐	☐	☐	☐																																																														

<p>4. Työssäoppimispaikan ja oppilaitoksen välinen yhteistyö verkossa</p> <p>a. Kuinka kaukana yrityksenne sijaitsee oppilaitoksestamme (Kankaanpään opisto)?</p> <p>b. Voisiko internetissä sijaitseva työssäoppimisen foorumi ("kohtauspaikka") helpottaa yhteistyötä oppilaitoksen ja työelämän välillä?</p> <p>c. Pitäisikö oppilaitoksen tarjota enemmän työpaikkaohjaukseen liittyvää tietoa ja tukea verkon välityksellä?</p> <p>d. Voisiko internetissä olevaa oppimisympäristöä mielestänne käyttää apuna / lisänä työpaikkaohjaajien koulutuksessa?</p> <p>Millaisia uusia mahdollisuuksia verkon välityksellä tapahtuva oppilaitosten ja yritysten välinen yhteistyö voisi juuri teidän yrityksellenne / työpaikallenne tarjota?</p>	<p>0-20 km 20-100 km yli100 km</p> <p>kyllä ei</p> <p>☐ ☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p> <p>☐ ☐</p>															
<p>5. Kehityshankkeet ja harjoittelijarekrytointi</p> <p>Miten tärkeäksi koette oppilaitosten ja työelämän yhteisen kehitystyön seuraavilla työelämää palvelevilla osa-alueilla?</p> <p>a. Yrityksiltä oppilaitoksille tulevat tuotekehitystehtävät ja projektit esim. opinnäyte- tai näyttötöiden aiheiksi?</p> <p>b. Verkostoitumisen kehittäminen (alihankinta- markkinointiyhteistyön koordinointi)</p> <p>c. Harjoittelijoiden rekrytointi sesonkiluonteisiin projekteihin yms.?</p> <p>d. Valmistuneiden opiskelijoiden osaamisrekisteri yrityksille?</p> <p>e. Edellä mainittujen kaltaiset oppilaitosten työelämäpalvelut rajatulla verkkofoorumilla?</p> <p>Huomioita, kehitysehdotuksia</p>	<p>1 = erittäin tärkeää 2 = tärkeää 3 = ei merkitystä</p> <table border="1"> <tr> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> <tr> <td>☐</td> <td>☐</td> <td>☐</td> </tr> </table>	1	2	3	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3														
☐	☐	☐														
☐	☐	☐														
☐	☐	☐														
☐	☐	☐														
<p>6. Työelämän ja oppilaitoksen välisen yhteistyön kehittämisen pilottikokeilu</p> <p>Tämän kyselyn yhtenä tavoitteena on kerätä tietoa työelämän kokemuksista työssäoppijoiden kouluttajina, sekä käsityörytysten odotuksista alan oppilaitosten kanssa tapahtuvalle yhteistyölle.</p> <p>Kyselyllä kerätyn tiedon avulla on tarkoituksena räättelöidä ja käynnistää pienimuotoinen pilottikokeilu, jonka aikana pyritään kehittämään ja tehostamaan työelämän ja oppilaitosten välistä vuorovaikutusta. Pilottikokeiluun liittyvää verkkofoorumia rakennetaan siten, että myös työelämän todelliset intressit näkyisivät mahdollisimman hyvin sen sisältöalueista.</p> <p>Pilottikokeiluun on tavoitteena saada mukaan käsityöryttäjiä sekä kädentaitojen ohjaukseen erikoistuneita yrityksiä eri puolilta Suomea.</p> <p>Kokeilussa yritys ei rahallisesti sitoudu mihinkään ja voi halutessaan irtisanoutua siitä milloin tahansa. Pilottivaiheen sisältö tulee muotoutumaan osallistujien mukaan.</p> <p>Pilottivaihetta koordinoi Pekka Vuorisalo Kankaanpään opistosta</p> <p>Pilottivaiheen aikataulu 2007:</p> <p>helmikuu-maaliskuu Työssäoppimisen verkkoalusta (Moodle) otetaan käyttöön.</p> <p>maaliskuu Tuotekehityksen tehtäväpankki ja osaamisrekisteri lisätään verkkofoorumiin. (+ muut tämän kyselyn tuloksissa yleisesti korostuvat aihealueet)</p> <p>maaliskuu - toukokuu Kokemusten kerääminen ja jatkotoimenpiteet.</p> <p>Olen kiinnostunut osallistumaan oppilaitosten ja työelämän välisen verkossa tapahtuvan yhteistyön kehittämisen pilottikokeiluun.</p> <p>Olen kiinnostunut kuulemaan lisää kyselystä hankkeesta.</p>	<p>kyllä ei</p> <p>☐ ☐</p> <p>kyllä ei</p> <p>☐ ☐</p>															

(LIITE 1: Saatekirje)

Hyvä työssäoppimispaikan edustaja

Opiskelemme Tampereen ammatillisessa opettajakorkeakoulussa ja olemme toteuttamassa opintojemme kehittämishankkeeseen VERKKOYMPÄRISTÖ TYÖSSÄOPPIMISEN TUKENA liittyvää kyselyä.

Tavoitteenamme on kehittää Kankaanpään opistossa käsi- ja taideteollisuusalan perustutkinnon työssäoppimista ja erityisesti sen osapuolten välisen yhteydenpidon työkaluja. Hankkeessa keskitytään työssäoppimisen tukena käytettävän internetin välityksellä tapahtuvan verkkopohjaisen oppimisympäristön kehittämiseen.

Haluamme muutamien kysymysten avulla kartoittaa opistomme kanssa yhteistyössä olleiden työelämän edustajien näkemyksiä työssäoppimisesta sekä työelämää palvelevasta oppilaitosyhteistyöstä.

Toivomme teiltä löytyvän aikaa vastata oheiseen kyselyymme 23.2 mennessä.

Kysymykset ovat pääosin monivalintakysymyksiä ja joihinkin kohtiin on mahdollista kirjoittaa myös muita mietteitä, kehitysehdotuksia, ajatuksia ja kokemuksia työelämän näkökulmasta jne.

Siirry kyselylomakkeeseen klikkaamalla oheista linkkiä:

www.personal.inet.fi/atk/lomake

Lomakkeen täytettyäsi muista lopuksi klikata lähetä-painiketta.

Jos yllä oleva linkki ei jostain syystä toimi, ilmoitathan siitä meille.

Yhteistyöstänne ystävällisesti kiittäen

Pekka Vuorisalo

GSM +358 40 5701426

pekka.vuorisalo@kankaanpaa.fi

Irene Mäkinen

GSM + 358 50 3771890

irene.makinen@finnetinternet.fi

LIITE 2: Opiskelijakysely

Liite 2

TYÖSSÄOPPIMINEN KÄSI- JA TAIDETEOLLISUUSALAN PERUSOPINNOISSA

Tämä kysely on kohdistettu käsi- ja taideteollisuusalan artesaaniopiskelijoille.

Kyselymme liittyy pienimuotoiseen työssäoppimisen kehittämishankkeeseen. Hankkeessa tutkitaan ja kokeillaan tietoverkon ja verkkopohjaisen oppimisympäristön mahdollisuuksia työssäoppimisen prosesseissa (tiedotus, vuorovaikutus, etätehtävät jne.).

Toisena päätavoitteena on kehittää toimintamalleja opiskelijan ja todellisten (työelämälähtöisten) kehitystehtävien kohtaamiseksi, sekä tukea entistä paremmin opiskelijoiden ohjautumista työelämään jo opiskeluaikana esim. ammatillisen erikoisosaamisen tai muun suuntautumisen perusteella.

1. TYÖSSÄOPPIMISEN MERKITYS ?

reilusti jonkin verran ei suuremmin

Miten koet työssäoppimisen lisännen alan ammatillista osaamistasi?

Miten paljon olet suorittanut työssäoppimisjaksoja ja millaisissa paikoissa ? _____

2. TYÖSSÄOPPIMISEN OHJEISTUS ?

kyllä ei

Oletko saanut riittävästi tietoa ja ohjeistusta koulutukseen liittyvästä työssäoppimisesta ?

Jos vastasit ei, niin millaista tietoa olisit tarvinnut enemmän? _____

3. TIEDOTUS / VUOROVAIKUTUS

Voisiko työssäoppimisen oma verkkoympäristö olla mielestäsi toimiva tiedotus- ja vuorovaikutusväline työssäoppimispaikkojen, oppilaitoksen sekä opiskelijoiden välillä?

kyllä ? ei

Olisiko verkossa oleva työssäoppimisen oma oppimisympäristö Sinulle tarpeellinen

kyllä ? ei

ja uskoisitko käyttäväsi sitä ?

Jos vastasit ei, niin kerro miksi ?

Mitä ohjeita ja 'työkaluja' ko. verkkoympäristössä mielestäsi pitäisi olla, jotta se palvelisi opiskelijaa mahdollisimman hyvin työssäoppimisjaksojen aikana?

Esim. Yleisohjeita liittyen työssäoppimiseen, tietoa työssäoppimispaikoista, työssäoppimisen päiväkirjasivuja vai jotain muuta? _____

4. KERRO OMIN SANOIN, MILLÄ KEINAIN OPPILAITOKSET VOISIVAT ENTISTÄ PAREMMIN TUKEA ARTESAANIOPIKSELIJAN TYÖLLISTYMISTÄ:

A) Opintojen alussa ja keskivaiheilla?

B) Opintojen loppuvaiheessa?

C) Valmistumisen jälkeen?

5. JOS KÄDENTAITO-OPPILAITOKSELLA JA TYÖELÄMÄN EDUSTAJILLA OLISI YHTEINEN "NETTITORI" (KOHTAAMISPAIKKA TIETOVERKOSSA), NIIN MITÄ SIELLÄ MIELESTÄSI (OPISKELIJAN NÄKÖKULMASTA) PITÄISI OLLA ELI MITÄ SIELLÄ PITÄISI "KAUPATA", TIEDOTTA A JNE JA MITEN?

Palauta lomake Savikan opettajakopin (Pekan kopin) ilmoitustaulun alla olevaan laatikkoon viimeistään torstaina 5.4.07

Kiitos vastauksestasi T: Pekka ja Irene

LIITE 3: Moodle: Työpaikkaohjaajien kurssialue

Kurssi: TO - työpaikkaohjaajat Page 1 of 2

KANKAANPÄÄN OPISTO
- Tavallista taitavammaksi -

Olet kirjautunut nimellä
Pekka Vuorisalo.
opiskelijanäkymässä
(Kirjautu ulos)

mCampus » to
työpaikkaohj

TO - työpaikkaohjaajat Opiskelijanäkymä pois

Ylläpito

- Arvioinnit
- Muokkaa tietoja
- Vaihda salasana

Omat kurssini

- Näyttöjen vastaanottajat
- TO - artesaaniopiskelijat
- TO - työpaikkaohjaajat
- ARS Projektori
- Pekka Vuorisalo
- [Kaikki kurssit...](#)

Aiheen kuvaus

AJANKOHTAISTA

- Hyvä työpaikkaohjaaja!
- Uutiset

Aiheen linkit:

- Koulutusta työpaikkaohjaajille
- Kädentaitokurssit ja työpajat

1 TYÖSSÄOPPIMINEN

- TYÖSSÄOPPIMINEN LYHYESTI - (Pp-esitys)
- Mitä työssäoppiminen on?
- Työssäoppimisen osapuolten tehtävät ja roolit
- Työssäoppimisen prosessi Kankaanpään opistossa

Aiheen linkit:

- Työssäoppimisen tietopalvelu - TONET
- Työssäoppimista koskevat säädökset

Lisää aiheesta:

- Erityisopiskelija työssäoppimassa

2 TYÖSSÄOPPIJAN KOHTAAMINEN TYÖPAIKALLA

- Työssäoppijan perehdyttäminen
- Nuoret työntekijät
- Oppiminen ja sen tavoitteet
- Ohjaaminen
- Ohjeita arvioijalle
- Työssäoppimisen tehtäväpankki
- Työssäoppimisen arviointikriteerit

Lisää aiheesta:

- Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä (4,44 Mb)

3 TYÖSSÄOPPIMINEN

Viimeisimmät uutiset

6 huhti , 11:37
Pekka
nyt kategoriat kohdallaan lisää...
[Vanhemmat aiheet ...](#)

Foorumi otetaan käyttöön lähiaikoina.

Osio linkit

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

http://www.mcampus.fi/kopisto/mcampus/course/view.php?id=46&studentview=on&s... 14.5.2007

JA NÄYTÖT

 Ammattiosaamisen näytöt
 Näyttötutkinto ja
 tutkintotilaisuudet

Lisää aiheesta:

 Ammattiosaamisen
 näytöistä lisää

4 TO-AINEISTO

Täältä löydät lomakepohjat työssäoppimisen aikana tarvittaviin dokumentteihin.

 Sopimus (malli)
 Opiskelijakohtainen suunnitelma
 työssäoppimisesta (malli)
 Työssäoppimispäiväkirja
 Työssäoppimisen suunnitelma ja
 arviointi
 TO-tehtäväpankki

5 TEHTÄVIÄ

Täällä voit testata tietojasi työpaikkaohjaajana. Tutustu ensin sivuston materiaaliin.

 Tehtävä 1. Testaa tietosi
 työpaikkaohjaajana
 Tehtävä 2. Perehdyttämisoppaan
 laadinta
 Palauta aineisto opettajalle

6 KESKUSTELUALUEET

 TYÖPAIKKAOHJAAJAT JA OPETTAJA

7 LINKIT

 ARS ProjekTori

8 **9** **10**

Olet kirjautunut nimellä [Pekka Vuorisalo](#). opiskelijanäkymässä ([Kirjaudu ulos](#))

LIITE 4: Moodle: Artesaaniopiskelijoiden kurssialue

Kurssi: TO - artesaaniopiskelijat Page 1 of 2

KANKAANPÄÄN OPISTO
- Tavallista taitavammaksi -

Olet kirjautunut nimellä
Pekka Vuorisalo.
opiskelijanäkymässä
(Kirjaudu ulos)

mCampus » to
opiskelijat

TO - artesaaniopiskelijat Opiskelijanäkymä pois

Ylläpito

- Arvioinnit
- Muokkaa tietoja
- Vaihda salasana

Omat kurssini

- Näyttöjen vastaanottajat
- TO - artesaaniopiskelijat
- TO - työpaikkaohjaajat
- ARS ProjekTori
- Pekka Vuorisalo

[Kaikki kurssit...](#)

Aiheen kuvaus

AJANKOHTAISTA
 Uutiset foorumi

- 1 TYÖSSÄOPPIMINEN**

 - Mitä työssäoppiminen on?
 - Työssäoppimisen osapuolten tehtävät ja roolit
 - Työssäoppimista koskevat säädökset
 - Työssäoppimisen tietopalvelu -TONET
 - Kuvaus työssäoppimisprosessista
- 2 TYÖSSÄOPPIMISEN TAVOITTEET JA TEHTÄVÄT**

 - Ohjeita työssäoppijalle
 - Työssäoppimisen arviointi
 - TO-tehtäväpankki
- 3 TYÖSSÄOPPIMINEN JA NÄYTÖT**

 - Työssäoppiminen ja näytöt
- 4 TYÖSSÄOPPIMISPÄIVÄKIRJA JA SOPIMUKSET**

 - Työssäoppimispäiväkirja
 - Työssäoppimisen sopimus (malli)
 - Opiskelijakohtainen työssäoppimissuunnitelma (malli)
 - Työssäoppimisen suunnitelma ja arviointi
- 5 TYÖSSÄOPPIMISEN JUTTUTUPA**

 - OMAT TYÖSSÄOPPIMISJUTUT
- 6**
- 7**
- 8**

Viimeisimmät uutiset

(Ei vielä uutisia)

http://www.mcampus.fi/kopisto/mcampus/course/view.php?id=8 14.5.2007

LIITE 5: Moodle: ArsProjekTori -alue

Kurssi: ARS ProjekTori Page 1 of 1

KANKAANPÄÄN OPISTO
- Tavallista taitavammaksi -

Olet kirjautunut nimellä Pekka Vuorisalo. opiskelijanäkymässä (Kirjautu ulos)

mCampus » Uusi

Opiskelijanäkymä pois

ARS ProjekTori

Ylläpito

- Arvioinnit
- Muokkaa tietoja
- Vaihda salasana

Omat kurssini

- Näyttöjen vastaanottajat
- TO - artesaaniopiskelijat
- TO - työpaikkaohjaajat
- ARS ProjekTori
- Pekka Vuorisalo
- [Kaikki kurssit...](#)

Aiheen kuvaus

ARS ProjekTori

- Sivua rakennetaan ...
- Mikä ihmeen ARS ProjekTori?
- Viimeisimmät uutiset ARS ProjekTori:sta
- ARS ProjekToriin kehitysehdotuksia - kerro ajatuksesi

1 TYÖELÄMÄPROJEKTIT

- Ohje projektihakemuksen täyttöön
- TYÖELÄMÄN EDUSTAJA! PALAUTA PROJEKTIHAKEMUS TÄNNE
- PROJEKTITARJOTIN 1 - MUOTOILUTYÖ JA VALMISTAMINEN
- PROJEKTITARJOTIN 2 - OHJAUSPALVELUIDEN KEHITYSTYÖ

LINKIT:

- Suunnittelukilpailuja

2 TYÖSSÄOPPIMIS- JA KESÄTYÖTORI

- Halutaan kesätöihin (opiskelijat täyttävät)
- Tarjotaan kesätyötä (työnantajat täyttävät)

3 ARTESAANIOPISKELIJOIDEN CV:t

4 ROMPETORI

- Jätä ilmoituksesi yhteystietoihne tänne

5 LINKIT

- ARS WebShop

6

7

8

9

10

Viimeisimmät uutiset

(Ei vielä uutisia)

Olet kirjautunut nimellä Pekka Vuorisalo. opiskelijanäkymässä (Kirjautu ulos)

http://www.mcampus.fi/kopisto/mcampus/course/view.php?id=47
14.5.2007